

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: Пензије за категорију запослених за април, мај и јун исплаћене из средстава наплаћених по основу доприноса за пензијско и инвалидско осигурање. Из буџета повучена средства само за обавезујуће трансфере државе

КОНТАКТ ЦЕНТАР

Радним данима
8-15h

0700/017-017

по цени локалног позива

011/3060-680

за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

ИЗ ФОНДА ОДЛИЧНЕ ВЕСТИ

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР:

Драгана Калиновић

РЕДАКЦИЈА:

Милена Јовановић
Париска бр. 9,
11000 Београд,
011/2030-742
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2030-743
факс: 2638-201

РЕДАКЦИЈА ЗА ВОЈВОДИНУ:

Мирослав Мектеровић
Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад
021/487-7754,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail:
miroslav.mekterovic@pio.rs

ШТАМПА:

Штампарија
ЈП „Службени гласник“
Београд

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2030-743

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

Превруће и за размишљање

Сунце се на овој географској ширини и дужини увек сматрало пожељним и лепим временом за којим многи чезнемо читаву зиму. Али кад коначно стигне лето, све чешћи и дужи топлотни таласи донесу познато гунђање – жалимо се на непроспаване ноћи и размењујемо идеје о креативним начинима да се расхладимо. Конкретне сметње са којима се суочавамо, међутим, причају компликованију причу о томе шта се дешава када смо изложени изузетно високим температурама.

Има људи којима не сметају екстремне временске промене и који су добродошли у свако годишња доба. Ипак, има и оних чија се расположења и емоције мењају, позитивно или негативно, са променом температуре. Ако сте од тих који се на овој врућини осећају тескобно, безвољно, и сваки вам задатак изгледа тежи за обављање, онда припада те већини. Топлота се често теже трпи од хладноће јер организам троши много енергије да се охлади. Ако сте мргудни и раздражљиви, ништа необично, постоји потпуно природно објашњење – тело осећа да је у опасности и покреће сигнале упозорења. За то је крив кортизол, хормон стреса.

Због свега тога варијације температуре утичу и на нашу личност, наше емоције и начин на који се носимо са њима. Већина се осећа нервозно и зловољно када им је вруће и неудобно, а у екстремним случајевима чак и агресивно и непријатељски.

Међутим, док сваки дан слушамо да треба да пијемо воду, избегавамо физички напор, спуштамо ролетне током дана, ретко се ко бави ефектима топлоте на нашу психу и понашање.

А топлота, кажу стручњаци, не утиче само на наше тело и ум, на нашу способност да се концентришемо, на пример, она утиче и на нашу душу. Током топлотног таласа долази до значајног пораста анксиозности и туге, чак и депресије, посебно код старијих, људи који живе сами и хроничних болесника. Зато што се при најмањем одступању од рутине формира ланац страха и у глави оглашава аларм, а осећај да су немоћни доводи до узнемирености и појачаног стреса.

Како је често погођен и сан, јер што је ноћна температура виша, то се лошије спава, умор и исцрпљеност доприносе стресу и могу да буду узрочник великих проблема.

Различите студије на ове теме, иначе врло бројне последњих година, без сумње су доказале да клима има огроман утицај и на људску продуктивност. Немачка савезна агенција за животну средину успела је да документује смањење продуктивности изазвано топлотом, које се креће између три и драстичних дванаест процената, у зависности од тога ко је погођен.

Друга истраживања пак показују да је топло време повезано са смањеним учењем и нижим резултатима на тестовима, већим ризиком од грешака у процени и већим ризицима од повреда на раду. Неке студије су више летње температуре повезале и са смањењем среће, што се такође коси са једном од уобичајених предрасуда да лепо време доноси и лепо расположење.

Дакле, иако је потребно још много посла да се добије потпуна слика, постаје јасно да топлота има важне ефекте на спознају, расположење и друге аспекте нашег менталног здравља и благостања.

А шта можемо да учинимо сами за себе кад дође врућина? Поред лагане хране и смањења кофеина, током вруће фазе свакако је препоручљиво да своје лично оптерећење прилагодимо ситуацији и да се не напрежемо. Ово није време за подвиге него за успоравање.

Мада клима уређај, како кажу, штити нашу психу од врућине, разлика у температури у односу на спољашњу не би требало да буде већа од шест степени Целзијуса, све остало је превише стресно за организам.

И најважније: иако је реченицу „лето је, требало би топле дане најбоље искористити“ свако од нас некад изговорио, ово „требало би“ може да буде велики притисак. Зато, што мање да се поредимо са другима који воле високе температуре и што више да уживамо у хладу.

М. Јовановић

ТРИ МЕСЕЦА БЕЗ ДОТАЦИЈА ЗА ИСПЛАТУ ПЕНЗИЈА ЗА ЗАПОСЛЕНЕ

Из Фонда одличне вести

Приликом исплате пензија у мају, јуну и јулу за кориснике права из категорије запослених нису повлачена средства на име недостајућих средстава за исплату пензија, изјавио је Реља Огњеновић, заменик директора Фонда ПИО.

– Током последње три исплате из буџета су повучена средства само за обавезујуће трансфере државе, а саме пензије исплаћене су из наплаћених средстава по основу доприноса за пензијско и инвалидско осигурање. Изворни приходи Фонда су одраз убрзаног привредног раста, који је у Србији обезбеђен кроз инвестиције и повећање броја запослених у привреди, као и повећање њихових зарада, из којих се обезбеђује наплата доприноса за пензијско и инвалидско осигурање. Мере које држава предузима како би оснажила економију доприносе јачању институција система и подижу квалитет живота свих наших грађана. Сведоци смо све већег броја привредних субјеката, све већег броја запослених и повећања плата, нарочито у реалном сектору, што се у коначном повољно одражава на пензијски систем и омогућује нам да пензије исплаћујемо из

Реља Огњеновић, заменик директора Фонда ПИО

остварених прихода, односно да немамо тај недостајући део за који гарантује и који дотира држава – рекао је Огњеновић.

Како је истакао, у повољнијем економском окружењу повољнија је и финансијска слика, па се отвара простор за повећање пензионерских припадљности.

– Пензионери заиста могу бити сигурни што се тиче средстава потребних за исплату пензија, а нарочито безбрижни по питању повећања пензија, имајући у виду најаву председника Републике Александра Вучића да ће до краја године бити ванредно усклађивање, а од 1. јануара и редовно, што би значило да ће се пензије у кратком периоду увећати за више од 19 одсто. Аргументи за изнету тврдњу управо се виде у резултатима оствареним од 1. јануара ове године. Укупно наплаћени доприноси за пензијско и инвалидско осигурање у периоду од 1. јануара до 11. јула 2022. године су за 5,9 милијарди виши од планираних Финансијским планом. Ако постигнуто упоредимо са истим периодом претходне године, у овој години је наплаћено више прихода од доприноса за пензијско и инвалидско осигурање за 28,8 милијарди динара, односно за 9,16 одсто, што је веома добар упоредни показатељ – објаснио је Реља Огњеновић. **Г. О.**

ЧЕЛНИЦИ РФ ПИО НА ОБЕЛЕЖАВАЊУ ЈУБИЛЕЈА ФОНДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Признање за изузетну сарадњу

Поводом 30 година постојања и рада Фонда за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске и Дана службе пензијског и инвалидског осигурања, у Административном центру Владе Републике Српске у Бањалуци, 30. јуна ове године одржана је свечана академија којој су присуствовали директорка РФ ПИО, Драгана Калиновић, заменици директора Фонда, Реља Огњеновић и др Александар Милошевић, и директорка Сектора за финансијске послове Бојана Поповић.

Фонд ПИО основан је 20. јуна 1992. као Јавни фонд за пензијско и инвалидско осигурање Српске Републике БиХ. Свечаној академији поводом значајног јубилеја присуствовала је и председница Републике Српске Жељка Цвијановић, премијер Радван Вишковић, председавајући Савета министара Зоран

Свечаности у Бањалуци присуствовало и руководство Фонда ПИО

Тегелтија, министри у Влади Српске и друге важне званице.

Најзаслужнијима за добру сарадњу и допринос у раду и

јачању стабилности пензијског система Фонд Републике Српске је доделио признања, а међу заслужнима је била и директорка

РФ ПИО Драгана Калиновић, којој је уручена захвалница као признање за заједнички рад и дугогодишњу сарадњу два фонда.

– Задовољство ми је велико да сам данас са вама овде, овај наш деценијски рад је стварно био рад као да смо један фонд. Свуда смо заједнички наступали и све проблеме и задатке које смо имали у вишедеценијском раду смо претварали у изазове и најбоље решење за наше грађане који су остваривали право и очекивали ослонац у нашим институцијама. Ова награда је истовремено и велика обавеза, јер испред нас морамо да имамо нове задатке и нове циљеве који ће свакако да значе унапређење у остваривању права наших грађана – рекла је Драгана Калиновић захваливши на признању, и домаћинима честитала јубилеј.

Ј. Томић

Бојана Поповић, директорка Сектора за финансијске послове РФ ПИО, Реља Огњеновић, заменик директора РФ ПИО, Драгана Калиновић, директорка РФ ПИО, др Младен Милић, директор Фонда ПИО Републике Српске, др Александар Милошевић, заменик директора РФ ПИО, и Тихомир Јоксимовић, шеф кабинета директора Фонда ПИО РС

Директорка Драгана Калиновић прима признање за дугогодишњу сарадњу

ФОНД ПИО ПОДРЖАО ПРОЈЕКАТ ДРУЖЕЊА ДЕЦЕ СА КИМ И ИЗ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Заједно у хуманитарном програму

Обраћање Бојане Поповић деци са Косова и Метохије

Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање подржао је традиционални пројекат „Спојимо децу Косова и Метохије и Републике Српске“, који је по десети пут организовао Одбор Републике Српске за помоћ Србима на Косову и Метохији.

Директорка Сектора за финансијске послове РФ ПИО, Бојана Поповић, имала је част да се, 29. јуна ове године, у Бањалуци, уз присуство председника Владе Републике Српске, Радована Вишковића, генералног конзула Републике Србије у РС, Милоша Вујића, министарке просвете и

културе у Влади Републике Српске, Наталије Тривић, као и председника Одбора за помоћ Србима на КиМ, Милорада Арлова, дружи са децом која учествују у том пројекту.

– Срећна и безбрижна деца најсигурнији су темељ будућности сваког народа у свету, па тако и нашег српског, ма где се налазио – рекла је Бојана Поповић обраћајући се малишанима на пријему организованом у Административном центру Владе Српске.

У оквиру тог пројекта ове године је око 500 ђака са Косова

Др Младен Милић, директор Фонда ПИО РС, Радован Вишковић, председник Владе РС, Милорад Арлов, председник Одбора за помоћ Србима на КиМ, Бојана Поповић, директорка Сектора за финансијске послове РФ ПИО, и Наталија Тривић, министарка просвете и културе у Влади РС

и Метохије седам дана боравило у породицама својих вршњака у 13 градова и општина Републике Српске. Циљ пројекта је спајање и дружење деце са КиМ и из Републике Српске и за десет година у њему је учествовало око пет хиљада малишана.

– Утисци које носимо из Републике Српске су сјајни, осећали смо се као код својих пријатеља. Гостопримство и пажња коју су нам указали је била изванредна. Драго ми је што сам представљала Фонд ПИО у оквиру овог пројекта уз помоћ којег смо омогућили деци да се друже и сти-

чу пријатељства и што смо кроз тај пројекат имали прилике да сарађујемо и на тај начин, а не само кроз сарадњу два фонда. До сарадње је дошло на сусрету директора фондова у Дубровнику где смо упознали колеге из Републике Српске и током разговора закључили да имамо много тога заједничког по питању неговања традиције са Косова и Метохије, па су они позвали мене, која сам пореклом са Косова, да се обратим деци и да представим институцију као део подршке овом хуманом пројекту – рекла је Бојана Поповић.

Ј. Т.

ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА ИЗ ПЕНЗИЈСКОГ И ИНВАЛИДСКОГ ОСИГУРАЊА

Шта подразумева посебан стаж

Различите категорије пензијског стажа неретко изазивају недоумице код осигураника који се припремају за одлазак у пензију. У Закону о пензијском и инвалидском осигурању спомињу се пензијски стаж, стаж осигурања и посебан стаж, док се у свакодневном говору најчешће користи термин „радни стаж“. Непознавање и неразликовање ових законских термина за различите категорије стажа често отежава и добијање правне помоћи од овлашћених радника Фонда ПИО јер осигураници непотпуно, или недовољно прецизно покушавају да опишу своју ситуацију и да поставе одговарајуће питање. Када се томе дода и чињеница да знатан број осигураника, нарочито из категорија запослених и самосталних делатности, одлази у превремену старосну пензију, за чије је утврђивање неопходно утврдити стаж осигурања неретко и до последњег дана, јасно је да неразумевање може довести и до озбиљне грешке у рачунању трајања стажа, са последицама које није лако исправити – у случајевима прераног прекида радног односа или гашења предузећа, радње, односно престанка обављања самосталне делатности. Из тог разлога, читаоцима ћемо покушати да објаснимо разлике, као и значење различитих категорија стажа, а посебно улогу и значај посебног стажа при одласку у пензију.

Права из ПИО стичу се и остварују на основу пензијског стажа. Пензијски стаж је најшири термин и обухвата стаж осигурања и посебан стаж. Законским прописима који уређују услове за одлазак у пензију, стицање права условљено је искључиво одређеним трајањем стажа осигурања. Овај стаж подразумева време проведено на раду, укључујући и периоде примања новчане накнаде (нпр. за боловање или за

незапосленост), периоде проведене у обављању самосталних делатности, укључујући и периоде привремене обуставе обављања делатности ако је за тај период плаћен допринос, периоде обављања привремених и повремених послова, или периоде за које је остварена уговорена накнада, периоде за које је неко лице било „добровољно“ осигурано (по члану 15 Закона о ПИО), као и периоде бављења пољопривредом.

Основни услов да се неки период призна у стаж осигура-

ва за пензију, узима се у обзир само стаж осигурања за који је плаћен допринос за ПИО (у смислу како је то претходно објашњено). Посебан стаж се при оцени услова не сабира и не утиче на остваривање права. Примера ради, ако жена, осигураница има 14 година стажа осигурања и утврђен посебан стаж у трајању од две године по основу рођења трећег детета, она не испуњава услов за старосну пензију иако та два стажа у збиру прелазе законом прописан услов од 15 година.

За разлику од стажа осигурања, који се утврђује на основу пријава регистрованих у матичној евиденцији, посебан стаж се искључиво утврђује по захтеву осигураника, решењем. Дакле, уколико осигураник сматра да испуњава услове за утврђивање посебног стажа, неопходно је да Фонду поднесе захтев за утврђивање тог стажа, уз који ће приложити одговарајуће доказе. Уколико се захтев подноси за утврђивање посебног стажа у периоду проведеном у оружаним акцијама, прилажу се докази које издаје надлежни државни орган који је то лице ангажовао у оружаним акцијама – Министарство одбране, или Министарство унутрашњих

послова, тачније њихове организационе јединице које воде одговарајуће евиденције. При утврђивању посебног стажа по овом основу, његово трајање одговара двоструком календарском трајању периода проведеног у оружаним акцијама, односно у заробљеништву, на лечењу или рехабилитацији, уколико лице коме се утврђује посебан стаж у истом периоду није било запослено, односно обављало самосталну или пољопривредну делатност. У случају да је лице било у осигурању, посебан стаж се утврђује у једноструком календарском трајању, а то трајање се при утврђивању права сабира са стажом осигурања навршеним у истом периоду.

Мајке које су родиле треће дете, уз захтев за утврђивање посебног стажа прилажу изводе из матичне књиге рођених за сву децу, а посебан стаж им се утврђује у трајању од две године и не везује се за одређени календарски период, односно у овом случају постојање обавезног осигурања по било ком основу није од утицаја на начин утврђивања пензијског стажа.

Закон о пензијском и инвалидском осигурању садржи и одредбу којом се уређује утврђивање посебног стажа у трајању од шест месеци осигураницама, женама које су родиле

За разлику од стажа осигурања, који се утврђује на основу пријава регистрованих у матичној евиденцији, посебан стаж се искључиво утврђује по захтеву осигураника, решењем

ња јесте да су за тај период плаћени доприноси. За разлику од стажа осигурања, посебан стаж за своју основу нема запослење или самосталну делатност, већ се утврђује лицима која су поједине периоде провела у оружаним акцијама, односно у заробљеништву, на лечењу или рехабилитацији у вези са тим акцијама, као и женама које су родиле троје деце. За овај стаж се не плаћају доприноси. Дакле, када се цени испуњеност усло-

једно дете, односно у трајању од годину дана женама које су родиле двоје деце, али је примена ове одредбе одложена до почетка 2032. године. Дакле, тек од 2032. године ће жене, осигуранице Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, моћи да подносе захтеве за утврђивање посебног стажа уколико су родиле једно или двоје деце.

Као што је већ наведено, посебан стаж се не узима у обзир при утврђивању да ли осигураник испуњава услове за пензију, али се урачунава при одређивању висине пензије. Када се рачуна висина пензије, посебан стаж се сабира са стажом осигурања и чини укупан, пензијски стаж који је део једначине којом се рачуна висина пензије. Дакле, при утврђивању висине пензије, посебан стаж у обрачуна је потпуно изједначен са стажом осигурања и једнако утиче на крајњи износ. Примера ради, уколико се осигураник утврди пензија на основу 20 година стажа осигурања, а он има и посебан стаж утврђен у трајању од две године, укупан пензијски стаж је 22 године, па у таквом случају посебан стаж месечни износ пензије увећава за 10 одсто, сразмерно свом трајању.

Како је Законом укупно трајање пензијског стажа за утврђивање висине пензије ограничено на 45 година, то значи да ово ограничење важи и при урачунавању посебног стажа па будући пензионери треба и о томе да воде рачуна. Пензијски стаж који прелази укупно 45 година, не утиче на висину пензије. Поједини државни органи, попут градских управа, нуде олакшице лицима која имају посебан стаж, нарочито уколико је он утврђен по основу учешћа у оружаним акцијама. Ове олакшице огледају се најчешће у умањеним месечним рачунима за комуналне услуге или трошкове превоза. Ипак, како се не ради о правима из пензијског и инвалидског осигурања, нити овакве олакшице одобрава Фонд, сугеришемо пензионерима који имају право на посебан стаж да се о њима распитају у надлежним институцијама у срединама у којима живе.

Мирослав Мирић

САСТАНАК МИНИСТРА ЗА РАД СРБИЈЕ И СЛОВЕНИЈЕ

Унапређење сарадње на тржишту рада

Са састанка министара за рад Дарије Кисић и Луке Месеца у Љубљани

Средином јула у Љубљани министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, проф. др Дарија Кисић, и словеначки министар рада, породице, социјалне политике и једнаких могућности, Лука Месец, разговарали су о унапређењу сарадње две земље, пре свега када је реч о тржишту рада.

Министарка Кисић и министар Месец су се сагласили да су билатерални односи Републике Србије и Републике Словеније веома развијени

и да постоји простор за даље интензивирање сарадње.

У том смислу двоје министара је разговарало о могућностима измена и допуна Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Словеније о запошљавању држављана Републике Србије у Републици Словенији.

С обзиром на чињеницу да се досадашњи Споразум односио само на запошљавање држављана Србије у Словенији, министарка Кисић је предложила креирање билатералног споразума. Наиме,

имајући у виду привредни и економски раст у Републици Србији и повећање потражње на тржишту рада, последњих година региструје се тренд пораста заинтересованости држављана Републике Словеније за рад у нашој земљи.

Оба министра су се сложила да стварање једнаких могућности и права радника приликом рада у другој земљи потписници споразума представља приоритет њихових заједничких активности.

Г. О.

Нова директорка Сектора за финансијске послове Фонда ПИО

Од 5. јула 2022. године директорка Сектора за финансијске послове у Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање је Бојана Поповић. Рођена је 1988. године у Лепосавићу где је завршила основну школу и гимназију. На Факултету организационих наука Универзитета у Београду стекла је звање инжењера организационих наука.

Радно искуство Бојана Поповић је стицала најпре у

Градској управи града Шапца где се 2013. године запошљала као сарадник за развојне пројекте, затим је била помоћник градоначелника за питања младих, а потом начелник Одељења за друштвене делатности. У Републичком фонду ПИО се запошљала у јуну 2020. године на месту начелника Одељења за праћење и реализацију набавки у Сектору за имовинске послове, пројекте и

Бојана Поповић

набавке, а од јануара 2021. била је заменик директора Сектора за финансијске послове. Бојана је удата и има двоје деце.

Г. О.

Србија гради инклузивно друштво

Почетком јула конституисан је и одржао је прву седницу Савет за социјално предузетништво, који има за циљ успостављање смерница за лакшу и бољу примену Закона о социјалном предузетништву.

Седницу је отворила министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, проф. др Дарија Кисић, која је нагласила да ће Савет имати кључну улогу у давању смерница за даље унапређење овог сектора укључујући и креирање Програма развоја социјалног предузетништва.

Тим програмом ће се, навела је Кисић, планирати мере активне подршке субјектима социјалног предузетништва усмерене на подршку запошљавању и унапређењу пословања у циљу опстанка у условима тржишне конкуренције.

Председница Владе Србије Ана Брнабић је истакла значај Закона о социјалном предузетништву и указала да је он важан за све грађане Србије. Програм социјалног предузетништва је следећи веома важан корак јер ће, како је рекла, тек његовим доноше-

Министарка Гордана Чомић, премијерка Ана Брнабић и министарка Дарија Кисић

њем моћи да почне права подршка за приближно 500 предузећа социјалног предузетништва и да буде охрабрено формирање нових фирми које ће допринети развоју читавог друштва.

– Ово је најбољи пример шта све може да се уради када радимо заједно – истакла је Брнабић и нагласила да Србија гради инклузивно друштво у коме сви имају једнаке шансе и у коме се највише пажње поклања најрањивијим категоријама.

Подсетила је да је Влада почетком године припремила Закон о социјалном преду-

зетништву, који је усвојен, те да сада долази тежи део посла, а то је његова примена.

– Ово је један од најбољих и најмодернијих закона које смо донели – истакла је премијерка и додала да су на њему заједнички радили организације цивилног друштва и Влада Србије, уз велику помоћ партнера из иностранства.

На седници Савета говорили су и министарка за људска и мањинска права и друштвени дијалог Гордана Чомић, вођа пројекта ГИЗ Роберт Бу, и амбасадор Савезне Републике Немачке у Србији Томас Шиб. **Г.О.**

ЗАВРШЕНА ПОДЕЛА ПОМОЋИ У ПРОЈЕКТУ ЦРВЕНОГ КРСТА

Новчана подршка најугроженијима

Црвени крст Србије саопштио је да је у оквиру пројекта „Јачање отпорности старијих особа и особа са инвалидитетом током кризе ковид 19 и будућих криза“ извршена подела помоћи у новцу и пакетима хране и хигијенских артикала за 6.000 старијих особа и особа са инвалидитетом у региону Западног Балкана. Новчану помоћ у региону добило је укупно 5.000 старијих особа и особа са инвалидитетом. Овај пројекат спроводи се у координацији Црвеног крста Србије, уз финансијску подршку Европске уније, Аустријске развојне агенције и аустријског Црвеног крста.

У циљу да помоћ задовољи потребе две групе становништва које се налазе под већим ризиком, пројектом је била предвиђена директна помоћ старијим особама и ОСИ у тешкој материјалној ситуацији која је наступила као последица пандемије ковида 19, а као најефикаснији вид помоћи одабрана је подела новца. Оваква одлука, кажу у ЦКС, донета је из разлога што се, с једне стране, новац у многим интервенцијама

сличног типа на глобалном нивоу показао као најбољи начин да особе у тежој материјалној ситуацији задовоље своје најпрече потребе онако како то стандардизовани пакети не би могли. Поред тога, искуство је показало да хуманитарна помоћ која се старијима пружа у роби врло често није добро прилагођена пошто је у питању веома разнолика популација, као што је и популација ОСИ, те се новац показао као

најбољи избор којим се омогућује да прималац помоћ прилагоди себи и задовољи најважнију потребу.

У случају кризе изазване ковидом показало се да су те две групе врло често биле у ситуацији да додатно плаћају здравствене услуге, зато што су многе здравствене институције биле у ковид режиму рада, па је било отежано доћи до лекара или су се из страха од заразе одлучили да иду на приватни преглед. Критеријуми за избор направљени су у сарадњи Црвеног крста и релевантних министарстава и институција, уз вођење рачуна да новац добију управо они којима је најпотребнији.

Подела је трајала од марта до краја јуна а приближно 60 одсто досегнутих особа припада популацији старијој од 65 година, док осталих 40 процената долази из популације особа са инвалидитетом.

У оквиру пројекта развијене су стандардне оперативне процедуре, а направљен је и систем жалби путем којег су корисници могли да дају своје примедбе.

Г.О.

Ниш: престоница фолклора и младости

У Нишу је од 16. до 20. јула одржан Интернационални студентски фестивал фолклора на коме је учествовало више стотина младих из седам земаља Европе и Америке. Ниш је тих дана био у правом смислу престоница фолклора и младости, јединствени су у оцени и учесници и организатори фестивала.

Свечаним дефилеом у центру града и великим концертном на летњој позорници у нишкој Тврђави почео је јубиларни, 15. студентски фестивал. Представници Мексика, Румуније, Бугарске, Северне Македоније, Босне и Херцеговине, Словеније и Србије кроз игру и народну ношњу представили су културу и традицију својих земаља. Реч је о младима који су на најбољим начин показали како се песмом и игром чува културна прошлост и богатство свог краја.

Публика из Ниша је уживала у приказаном програму а током трајања фестивала концерти су одржани и у Ражњу, Белој Паланци, Владичином Хану и Књажевцу.

Фестивал је, по традицији, организовао Студентски културни центар Универзитета у Нишу.

Лажно представљање у име Фонда

Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање саопштава да је обавештен да су поново активне преваре пензионера којима се злоупотребљавају име и углед Фонда. У више градова Србије – Аранђеловцу, Врању, Ћуприји, Крагујевцу... непознате особе наводе пензионере да потписују одређене уговоре и овлашћења са образложењем да се ради о захтеву за повећање пензије. У Фонду наглашавају да је ова активност неоснована и да може проузроковати накнадне трошкове за пензионере и апелују на пензионере да у своје домове не примају особе које се представљају као радници Фонда, те да, уколико им неко са таквим образложењем дође на врата, то одмах пријаве надлежнима у МУП-у Србије.

Бечеј: осми турнир „Слободан Малешев Бобица“

Хуманитарни турнир у стрит баскету (кошарка на један кош, или игра 3 на 3) „Слободан Малешев Бобица“, који је ове године одржан од 1. до 3. јула у Бечеју, окупио је 17 екипа.

Канцеларија за младе општине Бечеј организовала је овај хуманитарни догађај, који је одржан осми пут у центру Бечеја, а имала је и овога пута помоћ и подршку Кошаркашког клуба „Бечеј“ и великог броја волонтера.

На турниру је сакупљено око 160.000 динара од котизација, продаје мајица, наградне игре и добровољних прилога. Ова средства су прослеђена малом Алекси Продановићу из Бачког Градишта и његовој породици за лечење тешких телесних повреда које је задобио у саобраћајној несрећи.

Прво место на турниру освојила је „Шашава дружина by Zitros“ из Зрењанина, која је увек међу најстаријима по годинама (лане се у екипи такмичио и пензионер Јозеф Силни). Друго место је припало мешовитој екипи из Бечеја и Новог Бечеја, „Фондација Ранко Жеравица“, а трећу позицију заузела је „Тиса фиш“ из Новог Бечеја.

– Важно је учествовати, бити хуман и дати пример млађима. Радимо оно што волимо, дружимо се и притом помажемо другима. То нам је најдража награда – изјавио је овим поводом Иван Лекин, капитен победничке екипе из Зрењанина.

Попис становништва у октобру

После одлагања од две године због пандемије ковида 19, попис становништва Србије биће обављен од 1. до 31. октобра ове године. Прелиминарни резултати очекују се у новембру, а коначни од априла 2023. до маја 2024. године.

У Републичком заводу за статистику кажу да ће се овај попис разликовати од претходних по електронским упитницима, што значи да ће се одговори уносити у компјутере, а одвијаће се као до сада – од врата до врата.

Поред основног одговора „колико нас је“, попис треба да да одговоре важне за научна истраживања и за остваривање права националних мањина, као и она која се односе на стан и зараду.

У попис ће ући и страни држављани који живе и раде у Србији дуже од годину дана или намеравају да остану толико, као и мигранти.

На сајту РСЗ до 5. августа отворен је конкурс за пописиваче. Могу да се јаве заинтересовани пунолетни српски држављани, а за овај посао неопходно је 15.000 пописивача.

Посао за двеста текстилаца у Рашком округу

Привредна комора Србије (ПКС) и Немачка агенција за међународну сарадњу (GIZ), у сарадњи са компанијом Luss Textile из Рашке, покренуле су Тренинг центар за обуку текстилних радника у овом региону. Обука ће трајати до 30. новембра ове године а похађаће је 125 полазника који ће стећи знања и вештине неопходне за рад у текстилној индустрији на најсавременијим машинама. По завршетку обуке, уз још 75 колега, могу да очекују стално запослење у компанијама Рашког округа, највише у Luss Textile, саопштено је из ПКС.

Просечна нето зарада у мају – 74.168 динара

Према најновијим подацима Републичког завода за статистику, просечна бруто зарада у Србији у мају ове године износила је 102.432 динара, док је просечна зарада без пореза и доприноса (нето) била 74.168 динара. Раст бруто зарада у периоду јануар–мај 2022. године, у односу на исти период прошле године, износио је 13,4 одсто номинално, односно 3,8 одсто реално, а нето зараде су повећане 13,3 одсто номинално и 3,8 одсто реално.

У поређењу са истим месецом претходне године, просечна бруто зарада за мај 2022. године номинално је виша за 14,2 одсто, а реално за 3,4 одсто, док је просечна нето зарада номинално виша за 14,1, односно за 3,4 одсто реално.

Медијална нето зарада за мај 2022. године износила је 56.582 динара, што значи да је 50 одсто запослених остварило зараду до тог износа.

Лето по Вуку

У сврху очувања српског језика, културе и традиције, Министарство просвете, науке и технолошког развоја у Научно-образовно културном центру „Вук Караџић“ у Тршићу први пут организује школу „Лето у завичају“ за ученике из дијаспоре.

План је да за време школског распуста 217 ученика, подељени у три термина, у пратњи 17 наставника, кроз уметност, спортске и културне активности савладају српски језик и уче о традицији. Предвиђене су и посете манастиру Трноша и Бањи Ковиљачи.

Боравак у Научно-образовном центру је бесплатан, а за финансирање програма у потпуности се побринуло надлежно министарство.

Ова врста едукативног дружења наишла је на велико интересовање ученика и родитеља из дијаспоре и идеја је да се пракса у будућности настави. Најављена је и школа „Зима у завичају“.

Програм је осмислила проф. др Марина Јањић, редовни професор Филозофског факултета у Нишу.

Алибунар: деца у кампу Црвеног крста

У организацији Црвеног крста Алибунар, а у оквиру донације покрајинске Владе, посредством Црвеног крста Војводине 32 деце из општине Алибунар од 4. до 8. јула дружило се и опорављало у Кампу Црвеног крста Вршац на Вршачком брегу.

На опоравак су упућени ђаци основних школа из општине Алибунар, са учитељима и наставницима, као и са активистима Црвеног крста, који пружају немерљив допринос раду ове хуманитарне организације. По речима секретара Општинске организације Црвеног крста Алибунар, Данице Чанчаревић, у Кампу Црвеног крста деца из ове општине су се дружила и учила од стручних људи кроз Летњу школу подмлатка Црвеног крста. Боравак у природи добро је дошао а посебно за опоравак малишана који то себи не могу увек да приуште.

Фото конкурс „Лепота старења 2022“

Поводом обележавања 1. октобра, Међународног дана старијих особа, Удружење грађана „Снага пријатељства“ Amity, Београд, и Фото-савез Србије организују и ове године конкурс и изложбу фотографија са темом – лепота старења.

Фотографије које се шаљу на конкурс првенствено треба да допринесу сагледавању позитивних аспеката трећег животног доба, да приказују лепу старост пуну живота и да буде животну радост.

Право учешћа на изложби имају сви грађани Републике Србије, а примају се искључиво фотографије у дигиталном запису у JPG формату, које треба слати на адресу: lepota-starenja@gmail.com заједно са попуњеном пријавом. Један аутор може послати највише шест радова. Свака фотографија треба да има презиме и име аутора и назив рада, исписане латиницом, као и место и годину настанка.

Од приспелих фотографија жири ће изабрати највише 70 радова. Рок за пријем фотографија је 31. август 2022, а одабир најбољих трајаће до 5. септембра. Резултати конкурса биће објављени на сајту Фото савеза Србије (<http://new.fotoss.org>) до 8. септембра 2022. Отварање изложбе биће 1. октобра 2022. године у Установи културе ПАРОБРОД, у Београду.

Детаљније информације у вези са пропозицијама и пријаву на конкурс заинтересовани могу да пронађу на сајту www.amity-yu.org.

Сврљиг: играло коло крај Тимока

Осми међународни фестивал фолклора „Игра коло крај Тимока“ одржан је 25. јуна у Сврљигу. Због невремена, манифестација није одржана на отвореном него у сали Центра за туризам, културу и спорт Сврљиг.

На овогодишњи сабор пристигли су ансамбли из Параћина, Зајечара, Нишке бање, Петровца на Млави, Сврљига и из Северне Македоније. Сви они су представили своју игру и обичаје, а публика је уживала и награђивала их аплаузом.

Госте и домаћине поздравио је председник општине Сврљиг, Мирослав Марковић, који је рекао да уметност и култура најбоље повезују народе. Општина улаже у овакве манифестације јер оне имају велики значај за малу средину попут Сврљига.

Сви учесници су добили захвалнице и поклоне од општине, а посебно је похваљен домаћин Душко Живановић, руководилац КУД Сврљиг.

Под покровитељством општине Сврљиг, манифестацију су организовали КУД Сврљиг и Центар за туризам, културу и спорт Сврљиг.

Бесплатан превоз за старије грађане

Одлуком Скупштине општине Сврљиг, грађани старији од 60 година користе бесплатни аутобуски превоз на територији сврљичке општине.

Наиме, аутобуски саобраћај према сврљичким селима, а због недовољног броја путника, одвија се само четвртом, и задржане су само две релације Сврљиг – Галибабинац и Сврљиг – Влахово са припадајућим селима, као и ђачки поласци, из села где има ученика. Један број мештана, иако има више од 60 година нема могућности да користе бесплатну вожњу јер аутобуси не свраћају у њихова села. Иначе, према последњим подацима, половина становника општине Сврљиг је старија од 60 година.

ПОРУКЕ МЕСЕЦА ПОСВЕЂЕНОГ МЕНТАЛНОМ ЗДРАВЉУ У СРБИЈИ

Душевно, једнако физичко здравље

Дешавања на међународном плану и могући утицај на економску ситуацију, појава мајмунских богиња и страх од потенцијално нове епидемије, садржај информација које добијамо преко медија и начин на који се оне пласирају, а првенствено борба са ковидом дужа од две године, искушења су скоријег доба која свакодневно тестирају наш праг толеранције. Свакако, то су и

поводи за бројне нове студије о утицају на ментално здравље модерног човека, чији се резултати тумаче „уздуж и попреко“.

Око светског просека

Подаци да 15,2 одсто становништва у Србији испуњава критеријуме неког психичког поремећаја – депресивног, анксиозног или паничног, те да је у протеклој години свака шеста испитана пунолетна особа старости до 65 година имала неки душевни поремећај, клиничка је слика нашег друштва коју даје прва Национална студија о процени менталног здравља.

Поред упозоравајућих чињеница, у студији се наводи и да се наши резултати не разликују од европских и светских где се проценти крећу од 10 до 18 одсто, као и да и поред тако описане клиничке слике истраживање није показало пад квалитета живота током пандемије.

Традиционални глобални здравствени извештај немачке фармацеутске компаније Штада о менталном здрављу за 2022, који је укључио и нашу земљу, упозорава на увећан ниво стреса код 40 процената наших суграђана од почетка пандемије, што је за три одсто изнад глобалног просека. Због појачаног страха трећина становника Србије лоше спава, осећај да им се ментално здравље погоршало има 27 одсто, а мањак среће у односу на ранији период забележен је код више од петине грађана.

На срећу, расте број оних који настоје да живе здравим стиливима живота. Чак 48 одсто наше популације окренуло се здравом исхрани, док је 37 процената повећало унос додатка исхрани, витамина и минерала.

Мере затварања, социјалне и физичке дистанце, утицале су и на старе и на младе. Док стручњаци исцртавају графиконе и истичу проценте, лекари упорно подсећају да је ментално функционисање једнако важно колико и соматско и да није срамота потражити помоћ.

Важна улога медија

Светска здравствена организација такође упозорава да је неговање свести о важности менталног здравља врло битно и сматра га приоритетним. Велику улогу и утицај могу имати медији поузданим и континуираним информисањем. Истовремено, медији могу имати и штетну улогу јер нас сваки дан засипају вестима које узнемиравају.

Узнемиреност, стрес, анксиозност, осећај немоћи, депресија, само су неке од последица извештавања зарад сензационализма, читаности и постизања вишег профита, порука је СЗО.

Истраживачки тим пројекта Cov2Soul.RS (национално истраживање душевног здравља у Србији у вези са пандемијом корона вируса), који је удружио стручњаке из области јавног здравља, психологије и психијатрије како би се савременим инструментима проценили психијатријски поремећаји и детекција дистреса (негативног стреса) код одраслог становништва током пандемије ковида 19, наглашава да са подацима прикупљеним одређеним методама треба бити опрезан и да се не смеју олако доносити закључци.

Врло је важно да медији и јавност пажљиво доносе закључке о здрављу наше популације, јасно стоји у публикацији поменутог

Јун – месец менталног здравља

Јун је проглашен за Национални месец менталног здравља у Србији. Тим поводом презентована је прва Национална студија о менталном здрављу у којој је учествовало 700.000 пунолетних грађана до 65 година старости. Студија је показала да је током лета 2021. за око 240.000 особа старости од 18 до 65 година требало наћи начин да добију неку врсту помоћи у службама за заштиту менталног здравља. У неким случајевима, како се наводи, тегобе би се повукле и без помоћи са стране, али није увек тако. Ризик од појачавања симптома и компликација не треба занемарити (самоизлечење алкохолом, дрогама или лековима за смирење, запуштање телесног здравља, породични, социјални и здравствени проблеми, ризик од суицида), а лечење је све теже што се касније почне са њим, поручују стручњаци.

Расте ниво стреса код Европљана

У Штадином онлајн испитивању јавног мњења за 2022. учествовало је више од 30.000 људи старости од 18 до 99 година из Аустрије, Белгије, Чешке, Француске, Немачке, Италије, Казахстана, Холандије, Пољске, Португала, Румуније, Шпаније, Швајцарске, Уједињеног Краљевства и Србије. Општи закључак је да долази до погоршања менталног здравља Европљана, да ниво стреса расте, квалитет сна опада, а ниво сагоревања на послу од 59 одсто је достигао европски рекорд свих времена.

тима објављеној на сајту <https://cov2soul.rs/publikacije/>, поводом Међународног дана менталног здравља 10. октобра прошле године.

Као један од главних узрока када је правремена реакција у питању наводи се недостатак стручног ресурса. Према постојећим подацима, у нашој земљи на 100.000 становника долази тек 13 психијатара. И надлежни су свесни овог недостатка, па од њих стиже порука да ће, између осталог, бити оформљени тимови стручњака и у домовима здравља, како би се лекари опште праксе лакше сналазили и препознавали ову врсту пацијената. Организовањем бројних трибина, саветовалишта, увођењем телефонских линија, бесплатних апликација за мобилне телефоне, ова врста помоћи требало би да постане још доступнија.

Марија Симвић-Максимовић

Циљ – бољи услови за живот

Председник Покрајинске владе, Игор Мировић, уручио је 14. јула уговоре породицама из Војводине са троје или четворо деце које су добиле бесповратна средства за решавање стамбеног питања или за унапређење услова становања.

Уговоре је добило 197 вишечланих породица, а за ову меру популационе политике Покрајинска влада је ове године обезбедила 250 милиона динара. За куповину некретнине помоћ је добило 17 породица, док је 180 породица добило средства за адаптацију куће или доградњу куће или стана.

Председник Мировић се овом приликом обратио присутним родитељима – добитницима средстава, речима да се диве њиховој жељи и упорности да остану у нашој земљи, да се боре, да добију дивно потомство и буду једни од оних који доприносе решавању нашег

Игор Мировић и Предраг Вулећић (десно) приликом доделе уговора

највећег националног проблема, а то је наталитет.

– Ви сте они који ће обезбедити будућност нашој земљи својом борбом и залагањем да увећате потомство и тиме нас осигурате да не нестанемо – рекао је Игор Мировић.

Додао је да је Покрајинска влада, од увођења ове мере

пронаталитетне политике 2018. године, стално повећавала новчане износе за ову намену, у намери да вишечланим породицама у Војводини пружи нову наду и енергију и обезбеди боље услове за живот.

– До сада смо путем ове мере издвојили укупно 778 милиона динара, чиме су обезбеђени

бољи услови становања за 700 породица – прецизирао је председник Мировић.

Предраг Вулећић, покрајински секретар за социјалну политику, демографију и равноправност полова, који је са сарадницима из Секретаријата успешно реализовао овај јавни конкурс, рекао је да је ова демографска мера пажљиво креирана, те да ће се у наредном периоду показати колико је значајна. У прилог томе говори и чињеница да су и други нивои власти увели сличан вид подршке. Ресорни секретар Вулећић је овом приликом подсетио присутне и на то да Покрајинска влада издваја средства и за помоћ незапосленим мајкама које роде треће или четврто дете, током трајања породилског одсуства, затим за биомедицински потпомогнуту оплодњу, као и за матерински додатак.

М. Мектеровић

ОБЕЛЕЖЕН НАЦИОНАЛНИ ДАН НАУКЕ – 10. ЈУЛИ

Србија славила науку

У циљу промоције науке и подизања научне писмености, 10. јула, на 166. рођендан истакнутог светског научника и проналазача Николе Тесле, низом креативних предавања и манифестација обележен је национални Дан науке. Први пут до сада, Центар за промоцију науке (ЦПН) у сарадњи са израелским колегама одржао је јединствену серију предавања у београдским кафићима под називом „Science at the Bar – Сврати на науку“.

Додељена су и признања организацијама и појединцима, победницима Јавног позива за финансирање пројеката промоције науке. На овогодишњи позив ЦПН-а одазвало се више од 150 аутора пројеката, а финансијску подршку добило је њих 39. Оригиначне идеје биће реализоване широм наше земље током наредне године, па ће прилику да се представе јавности добити нова значајна имена из ове сфере.

Добитници признања за пројекте промоције науке

Захвалнице су подељене и представницима 10 научних клубова активних широм земље.

Дан науке у Србији се по одлуци Владе обележава од 2011. године. Од тада се разним научно популарним догађајима свечано и активно прославља кроз научне кампове, предавања стручњака и научника из Србије, одржавањем такмичења, радионица...

На овај дан традиционално врата Музеја Никола Тесла, који ове године прославља седамдесет година постојања, отворена су за све посетиоце.

Захваљујући бројним поштоваоцима лика и дела једног од највећих светских умова и проналазача, дан рођења Николе Тесле, 10. јули, обележава се и у Сједињеним Америчким Државама, Канади и Африци.

М. Симовић-Максимовић

РЕДОВНА И ИЗБОРНА СКУПШТИНА САВЕЗА ИНВАЛИДА РАДА ВОЈВОДИНЕ

Добри резултати и у условима пандемије

Савез инвалида рада (СИР) Војводине, који броји око 12.000 чланова у 32 општинске и градске организације, одржао је 14. јула у Новом Саду своју редовну и изборну Скупштину. Осим чланова Скупштине, скупу су присуствовали и гости, Марија Ристић Марков из Сектора за заштиту особа са инвалидитетом у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Татјана Стојшић Петковић, председница Националне организације особа са инвалидитетом Србије (НООИС), и Љиљана Рудовић, шефица Кабинета директора Покрајинског фонда ПИО са седиштем у Новом Саду.

На почетку радног дела Скупштине, Марија Ристић Марков је присутнима пренела поздраве проф. др Дарије Кисић, министарке за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, и помоћнице министра Биљане Барошевић, и њихову захвалност СИР Војводине и локалним организацијама инвалида рада у Покрајини на изузетно доброј сарадњи.

– Ми у ресорном Министарству ћемо се и у наредном периоду трудити да вам помогнемо кад год можемо, и у свему оном што је у нашој надлежности – поручила је војвођанским инвалидима рада Марија Ристић Марков.

Татјана Стојшић Петковић је истакла да СИР Војводине ради врло успешно, а да је председница Стана Свиларов део Скупштине и Управног одбора НООИС и максимално укључена у све активности ове организације на побољшању живота ОСИ. Она је поручила да ће им НООИС увек бити на располагању за било коју врсту подршке.

У име Фонда ПИО и Славка Имрића, директора ПФ, Љиљана Рудовић је поздравила присутне речима да је сарадња Фонда и СИР Војводине дугогодишња и увек присутна и препознатљива, и да ће тако бити и убудуће. Увек ћемо се у складу са могућно-

стима трудити да вам помогнемо у борби за побољшање положаја у друштву, рекла је Љиљана Рудовић.

Стана Свиларов је захвалила гостима на лепим речима и истакла да се СИР Војводине и његови представници труде да оправдају своје постојање и да помогну инвалидском покрету у Србији.

Говорећи о раду Савеза у прошлој години, истакла је да су због пандемије коронавируса и мера Кризног штаба свој рад прилагодили насталој ситуацији. СИР Војводине је у највећем делу спроводио пројектоване активности које је одобрило ресорно Министарство на основу расписаних конкурса, а део активности су финансирани и сопственим средствима.

– Ипак можемо да кажемо да смо и у оваквим условима постигли добре резултате. Одржали смо едукативни састанак на тему „Заштита животне средине у Новом Саду“ и ликовну колонију у Сремској Каменици на којој је учествовало 20 сликара и већи број гостију. Одржали смо и изложбу слика у Галерији у Кули. Од пројектованих активности, обележили смо 3. децембар, Светски дан ОСИ, и годишњицу постојања Савеза у

три града, у Новом Саду, Панчеву и Беочину – резимирала је Стана Свиларов активности Савеза у прошлој години.

Истакла је и добру сарадњу са ресорним Министарством и са Покрајинском владом, ресорним Секретаријатом и секретаром Предрагом Вулетићем. Посебно је нагласила добру сарадњу са Покрајинским фондом, као и са филијалама РФ ПИО.

У радном делу седнице чланови Скупштине СИР Војводине једногласно су усвојили извештаје о раду и о финансијском и материјалном пословању Савеза, Извештај Надзорног одбора и предлоге Програма и плана рада и Финансијског плана Савеза за ову годину. Донели су и одлуку о обележавању 3. децембра, Међународног дана ОСИ.

У изборном делу Скупштине, Стана Свиларов је једногласно изабрана за председницу а Стеван Радишић за потпредседника СИР Војводине. Изабрани су и чланови Извршног одбора, као и Надзорног одбора СИР Војводине. Скупштина је кандидовала Станка Нимчевића за потпредседника СИР Србије, и седам чланова Скупштине СИР Србије и три члана ИО СИР Србије.

М. Мектеровић

Олимпијада трећег доба на јесен у Врњачкој Бањи

Према најавама из Покрета трећег доба Србије, 15. Олимпијада спорта, здравља и културе трећег доба биће одржана од 28. септембра до 2. октобра 2022. године у Врњачкој Бањи.

На манифестацији се очекује учешће више стотина сениора из Србије. Најмасовнији скуп пензионера у нашој земљи, како најављују, ове године ће имати и међународни карактер

– окупиће и старије из неколико суседних и других европских држава.

Поред надметања у спортским дисциплинама, на Олимпијади ће учествовати и књижев-

ни ствараоци, филмски посленици, здравствени радници на Базару здравља, сликари и иконописци. **Г. О.**

Освојени хоризонти, награде и похвале

У Библиотеци града Београда, 28. јуна, одржана је прва додела овогодишњих награда VIII конкурса „Драганова награда“ за најбољи путопис старијих особа, као и промоција књижевног зборника „Освојени хоризонти“. Награде и похвале уручене су ауторима из Београда, Апатина, Аранђеловца, Зрењанина и Новог Сада.

За осам година, колико конкурс постоји, укупно је пристигло 923 рада а учествовало је 550 аутора. Само ове године стигли су радови 123 аутора из Србије, Босне и Херцеговине, Хрватске, Словеније, Црне Горе, Македоније, Швајцарске, Немачке, Канаде, Аустралије и Калифорније.

Беба Кука и Надежда Сатарих, које су оснивачице конкурса и уреднице зборника, подсетиле су да је реч о традиционалном годишњем конкурс за путописе старијих, који се организује

У Библиотеци града Београда додељена Драганова награда

у знак сећања на Драгана Куку, оца Бебе Куке. Циљ конкурса, како су истакле, јесте подстицање активног старења те је и сама награда, будући јединствена, постала препознатљива и наилази на све већу подршку.

Од оснивања конкурса институција која увиђа значај „Драганове награде“ јесте Канцеларија Поверенице за заштиту равноправности на челу са Бран-

кицом Јанковић. У име Канцеларије Поверенице, присутнима се обратила Татјана Пријић. Она је рекла да је конкурс показатељ колико се старији могу укључити у бројне активности јер сви имамо једнака права без обзира на године живота.

По три првонаграђена рада из сваке од пет категорија конкурса, заједно са посебно похваљеним радовима, обја-

вљени су у зборнику који је ове године штампан под насловом „Освојени хоризонти“. Издаје га суоснивач конкурса „Снага пријатељства – Amity“. Књижевник Видак В. Масловарић, члан жирија и рецензент зборника, истакао је списатељско умеће учесника конкурса, уз осврт на њихово стваралаштво кроз конкурс.

Књижевно дружење су песмом увеличали Ансамбл Ратислав Благојевић и Гледанице. Подршци конкурс придружило се и Удружење „Аутостоперски водич кроз фантастику“ које је поклонило похваљеним ауторима своја поједина издања.

Књижевне вечери и доделе VIII „Драганове награде“ уприличене су у Крагујевцу, затим у Нишу, као и у Врњачкој Бањи, где су првонаграђени са својим драгим особама боравили од 8. до 10. јула.

Г. О.

ПРВИ ПРЕДМИХОЉСКИ ДАНИ У ОБРЕНОВЦУ

Значај дружења и сусретања људи

Почетком јула у општини Обреновац одржани су Први предмихољски дани, као део манифестације „Михољски сусрети села Србије“. Манифестација окупула 1.300 села из 87 локалних самоуправа Србије.

У присуству око 25 излагача и 550 гостију из бројних места Србије и Републике Српске, Обреновчани и њихови гости представили су своје рукотворине и традиционална јела. Поменимо неке од излагача као што су „Ливађанке“ из Александрова, „Лаћакуше“ из околине Сремске Митровице, „Рузмарин“ (Голубинци), „Палежанке“ Обреновац, „Бели анђео“ из Дворова (Република Српска)...

Скупу су присуствовали Милан Кркобабић, министар за бригу о селу, и Мирослав Чучковић, градски менаџер Београда.

Софија Томовић, председница Удружења инвалида рада Обреновца и један од организатора скупа, изјавила је да се овде

окупила Србија у малом, и да је уверена да ће Обреновац у новембру на завршници манифестације још једном угостити најспешније.

За учеснице етно скупа Кркобабић је рекао да су жене великог срца.

– Ово су жене великог срца, велике енергије и оптимизма, али истанчаног осећаја да знају кад и коме помоћи на чему сам им захвалан. Корона је учинила своје, људи су се осамили, хајде да се срећемо и дружимо – поручио је Кркобабић.

Чучковић је истакао важност да се кроз етно мрежу људи спроводе у дело овакве активности како би се сачувале од заборава традиционалне вештине као што је умети направити штрудлу, колач, гибаницу, и питање је да ли ће млади за 20-30 година знати то да направе.

Манифестација „Михољски сусрети села“ трајаће до 1. децембра, а учесници ће кроз

етно пројекте представити народно стваралаштво, обичаје, и међусобним дружењем, кроз музику, игру и спортска надметања обогатити друштвени живот сеоског становништва.

М. Ашковић

ОРГАНИЗАЦИЈА ИНВАЛИДА РАДА АЛЕКСИНАЦ

На Златибор на одмор и рекреацију

Општинска организација инвалида рада у Алексинцу била је 26. јуна ове године домаћин дружења пензионера инвалида рада из Бољевца, Сокобање, Зајечара и Књажевца. Дружењу су присуствовали председници удружења Бољевца – Вера Марјановић, Књажевца – Љубинко Тошић и Зајечара – Гордана Станковић, као и председник Савеза инвалида рада Србије, Божидар Цекић, који је говорио о будућој свеобухватној сарадњи са организацијама на овим просторима. Цекић је похвалио досадашњи рад Алексинчана, али и организација из Бољевца, Сокобање, Зајечара и Књажевца.

У јуну је одржана и Скупштина ООИР Алексинац на којој је за председника поново изабран Драган Поповић, а за председника Скупштине Јован Живић. Усвојен је и Извештај о раду у претходном периоду, Финансијски извештај и извештај Надзорног одбора, као и

Скупштини ООИР Алексинац присуствовао и Божидар Цекић (у средини), председник СИР Србије

програм наредних активности.

Општинска организација инвалида рада Алексинац постоји од 1957. године. Удружење окупља инвалиде рада, инвалидске пензионере, пензионере и особе са инвалидитетом. Своје активности усклађују са пензионерима из 72 месне

заједнице на територији општине Алексинац, а поред редовних и придружених, имају и помажуће чланове.

Удружење организује спортске активности, најчешће шах и пикадо. Такође организују и домаћу радиност: хеклање, плетење, израду сувенира, а посвећени су и здравом начину

исхране. Труде се да инвалидима рада омогуће пријатнији и безбрижнији живот, па у оквиру својих активности организују путовања широм Србије, и најзначајније – током лета на Златибор на одмор и рекреацију. Прилику да летују на Златибору користи више од две стотине пензионера. **Ј. Живић**

СПОРТСКЕ ИГРЕ ПЕНЗИОНЕРА ЈУЖНОГ БАНАТА

Екипа Панчева укупни победник

Уручивањем пехара, медаља, плакета и захвалница најуспешнијим учесницима и уважањим гостима међу којима је био и Милан Ненадић, председник Савеза пензионера Војводине, 30. јуна на излетишту Девојачки бунар у Делиблатској пешчари завршене су спортске игре пензионера Јужног Баната. У четири спортске дисциплине успешно су се представиле екипе општина Алибунар, Панчево, Вршац, Ковин, Бела Црква, Ковачица, Пландиште и Опово.

Игре је отворио домаћин, председник Организације пензионера општине Алибунар, Милош Окиљ, који је захвалио свима који

су помогли организацију а пензионерима пожелело добродошлицу и што боље резултате.

Такмичари су се надметали у шаху, пикадо, извођењу пенала у малом фудбалу и у кошарци.

Прво место и прелазни пехар у укупном пласману освојила је Организација пензионера општине Панчево, друго Ковина а треће Ковачице, и оне ће јужнобанатски регион представљати на предстојећој Олимпијади трећег доба у Врњачкој Бањи.

Организацију спортских игара за наредну годину преузела је Божана Ћалић, председник Општинске организације пензионера Пландиште. Незаборавно дружење учесника настављено је заједничким ручком уз пригодан музички програм.

Ф. Косо

Посета најстаријем члану

Члан Удружења пензионера града Новог Сада (УПГНС) Бошко Тодоровић из Сремске Каменице 24. јуна 2022. године напунио је 100 година. Тим поводом посетила га је председница МО пензионера Сремска Каменица и потпредседница УПГНС, Милена Жарковић, и уз честитке, уручила му тарту и пригодне поклоне.

Бошко је и у овим позним годинама виталан и ментално очуван. Рођен је у Лешници 24. јуна 1922, а одрастао у селу Толићи код Крупња, у вишечланој породици. Живот у великој породици је био тежак, још као дете је морао помагати оцу како би се прехранили, сећа се Бошко. Животне недаће су настављене, са 19 година, од 1941. до 1945, Бошко је био у заробљеништву у Немачкој. По повратку из заробљеништва отишао је на одслужење војног рока у Пулу, где је стекао чин подофицира и остао да ради у војс-

ци. После очеве смрти, Бошко напушта војску и враћа се кући да издржава породицу. Завршава за зидара и 1958. године долази у Нови Сад и запошљава се у грађевинском предузећу „Жеграп“. Једно време, са фирмом, радио је у Немачкој.

У Новом Саду је упознао своју будућу сапутницу, Слободанку Савић. Добили су две ћерке, Милену и Радмилу. Од ћерке Милене има четворо унучади, а са Радмилом и данас живи, она брине о њему, јер му је супруга Слободанка преминула пре 18 година.

Бошко је 40 година корисник пензије. Његов рецепт за дуговечност јесте да се умерено живи у свему, па и у храни и пићу. Каже да највише воли млечне производе и воће. Такође, мора се бити добар човек, помагати другима, бити верник и увек позитивно мислити.

Слављеник са драгим гостима, Милена Жарковић у средини

УДРУЖЕЊЕ ЗРЕЊАНИНСКИХ ПЕНЗИОНЕРА ГРАДНУЛИЦА

Деведесети рођендан Наде Цветков

Удружење зрењанинских пензионера Граднулица 9. јуна је организовало прославу деведесетог рођендана своје доживотно почасне чланице Наде Цветков.

– Нада је, упркос годинама, један од наших најактивнијих чланова. Увек је расположена, насмејана и спремна да пружи корисне савете млађима. Редовно долази на састанке, иако станује на другом крају града. Такође, врло радо иде на излете које организујемо за наше чланове, а учествује и у свим осталим активностима Удружења – каже Данило Вукић, члан Управног одбора овог удружења.

На прослави Надиног деведесетог рођендана, Добривој Михајлов, председник Удружења Граднулица, уручио јој је пригодан поклон (на слици), уз жеље да у добром здрављу доживи и прослави стоту годину.

М. М.

ТРИНАЕСТИ ДАН ВИШЊЕ У ЈАНОШИКУ

Дружење уз посластице

Десетог јула у Јаношику је одржан Дан вишње, манифестација која је 13. пут окупила љубитеље производа од вишања, напитка, компота и посластица. На штандовима у центру овог банатског села своје производе изложили су домаћини, Удружење жена „Јаношичанка“, и сестринска удружења из Гложана, Ковачице, Падине, Војловице, Пландишта, Маргите, Избишта, Владимировца и Добрице.

Највише пажње привукло је такмичење у справљању посластица од вишања. Најукуснију тарту направила је мештанка Халена Халабрин, друго место припало је удружењу „Јефимија“ из Пландишта, а треће Анички Мангер из Јаношика. У двооришту Етно дома одржан је пригодан кул-

турно-уметнички програм у коме су се песмом, игром и рециталом представили најмлађи. Приказана је и нова поставка народне ношње и предмета домаће радности и приређена изложба слика са последње колоније сликара наиве.

Јаношик је узорно место у општини Алибунар у којем има шта да се види, а поменута манифестација потврђује да жене својим богатим стваралаштвом граде мостове пријатељства и верни су чувари традиције и обичаја Словака код нас.

Овогодишњи Дан вишње одржан је у организацији удружења жена „Јаношичанка“ и уз подршку општине Алибунар

Ф. Косо

ТРАДИЦИОНАЛНИ „ЖЕТЕЛАЧКИ ДАНИ“ У МУЖЉИ

Кошење златног класа

Почетком јула у зрењанинском насељу Мужља одржани су 39. „Жетелачки дани“, јединствена манифестација у средњем Банату. Жито је кошено на традиционалан начин, онако како се некада у Војводини косило.

Свечаност је отворио градоначелник Зрењанина Симо Салапура, а присуствовали су бројни гости из политичког и привредног живота Војводине. Наступао је КУД „Петефи Шандор“.

На житном пољу у мужљанском риту ове године се окупило седамнаест косача – рисара са својим екипама. Некада када се жито косило ручно једну екипу сачињавали су косач, иза којег су ишли скупљач снопова и особа која је везивала снопове.

У мужљанском риту је могао да се испрати цео тај некадашњи процес кошења и везива-

Гости из Скореновца на манифестацији у Мужљи

ња покошеног жита у снопове па у крстове. То је сведочење о једном мукотрпном паорском послу, који се радио на врућини, од изласка до заласка сун-

ца, забележио је Иштван Прец, историчар Баната, у својој књизи „Од њиве до стола“.

На фестивалу су, поред традиционалних обичаја, могле да

се виде старе народне ношње, а учесници и посетиоци су посебно уживали у жетелачком доручку и ручку који су припремиле вредне домаћице и чланице Удружења неговатеља старих обичаја РЕМУС. За трпезу су наравно користиле њиву на којој су рашириле бели чаршав. Жетеоци су некада у касним вечерњим сатима, код куће, за вечеру имали још богатију трпезу. Њу је спремала најстарија женска особа која би остала да брине о кућним пословима, живини и стоци.

Осим Мужљанаца, на косидби су ове године били гости из Суботице и Скореновца, као и из суседне Мађарске и Румуније. Посебно дивљење заслужио је најстарији косач, 84-годишњи Пал Еман из Бесног Фока.

И. Прец

ОЖИВЉАВАЊЕ ПЛАНИНСКИХ СЕЛА И ЗАСЕЛАКА

Косидба на Маровцу

У врлетима планине Радан, на пропланцима планинског села Маровац 2. јула одржана је 23. традиционална пољопривредно-туристичка манифестација „Косидба на Маровцу“.

Косидба је окупила најбоље косаче из Горње Јабланице и лесковачког краја, као и заљубљенике у ову вештину и носталгичаре који су одавно отишли из ових крајева.

Тридесетак косача окушало је снагу у такмичењу, а косило се и изван конкуренције. Победник овог јединственог такмичења по очекивању је Драго Ристић, мештанин Маровца. Након краћег освежења, кренула су такмичења у горштаким вештинама: скакању удаљ из места, прескакању штапа из места и надвлачењу штапом и конопцем.

Уз иће, пиће и свирку и уз радост бројних водоноша завршена је у поподневним сатима ова јединствена приредба снаге и умећа.

Планинско село Маровац, у општини Медвеђа, има око 90 становника и 35 домова у којима у просеку живе по три члана, и то су углавном старачка домаћинства. За сеоску славу Св. Тројице, као и на овој косидби у Маровцу неколико пута се повећа број становника.

Ову манифестацију успешно организује Завичајно удружење „Китка“ уз помоћ Туристичке организације општине Медвеђа и локалне самоуправе ове вароши.

У Регионалном задржном савезу, који послује при Регионалној привредној комо-

ри за Јабланички и Пчињски управни округ, кажу да овакве манифестације „знатно популаришу живот и рад на селу и нуде нове могућности останка младих на селу“. Наравно, уз бољу путну инфраструктуру и обезбеђен пласман производа.

Т. Стевановић

ШЕСНАЕСТА „ГРДЕЛИЧКА РЕГАТА“ ДОЛИНОМ ЈУЖНЕ МОРАВЕ

За чисте српске реке

Спуст долином Јужне Мораве „Грделичка регата“, ове године је окупила око 200 учесника из Лесковца и Јабланичког и Пчињског управног округа. Одржана је 16. јула, шеснаести пут, а пловило се на примитивним, на брзину склепанним пловилима, на тракторским гумама, у коритима, у кадама и чамцима ручне израде.

Регата се одвијала у оквиру традиционалне културно-забав-

не манифестације „Грделичко културно лето“.

Овогодишња „Грделичка регата“ имала је скраћену путању, јер се уместо од чувеног „Сарајевског моста“ који је оштећен у НАТО бомбардовању и ових дана се реновира, кренуло испод „Плавог моста“ у симболичних 11 часова и 59 минута.

Учеснике регате, углавном млађе особе, у име локалне самоуправе града Лесковца, спонзора

ове јединствене манифестације, поздравила је Јелена Стаменковић, помоћница градоначелника Лесковца, а у име организатора регате и „Грделичког културног лета“ Марко Тривунић, директор Дома културе грделичке вароши.

– Жеља нам је да јавности овом регатом скренемо пажњу на све већу еколошку загађеност многих наших река. Желимо да Јужна Морава увек буде чиста, без чврстог и другог комуналног отпада

на својим обалама, а на добробит повртара дуж њених обала који имају баште и бројних купача који ових дана опседају нашу варош – нагласио је између осталог Тривунић.

Овогодишња регата на Грделици окупила је велики број посетилаца и за све госте је након доласка пловила на циљ, у месној заједници Добротин, послужен ручак, војнички пасуљ.

Т. Стевановић

ОСАМНАЕСТА ЛИКОВНА КОЛОНИЈА „АРС ТИМАКУМ“ У СВРЉИГУ

Неговање уметности

У Центру за туризам, културу и спорт у Сврљигу од 20. до 25. јуна одржана је осамнаеста ликовна колонија „Арс Тимакум“. Ова уметничка манифестација која се одржава од 2002. године обогатила је културну и ликовну сцену ове мале средине, те се с правом сврстава у најзначајније манифестације у општини, али и шире.

Овогодишњу манифестацију отворио је Драган Савић, директор Центра за туризам, културу и спорт Сврљиг, а уметнике и све присутне, у име локалне самоуправе, поздравила је заменица председника Скупштине општине Сврљиг, Татјана Лазаревић.

У раду овогодишње колоније учествовало је 18 сликара из Србије и Македоније, од тога петоро уметника из Сврљига, што показује да општина има уметнике и да се колонија цени у Сврљигу.

Галерија Центра сада је богатија за тридесетак уметничких дела.

Осим рада на колонији, учесници су један дан провели у природи, а приређено је и књижевно вече.

Сви учесници понели су лепе утиске и успомене, али и инспирацију за нека нова дела на некој од наредних колонија.

У холу Центра постављена је изложба слика са претходне,

седамнаесте ликовне колоније, а установа је 17. јуна пригодним програмом обележила свој дан, односно 87 година од оснивања градске читаонице и

књижнице, 1935. године. Истог дана, обележена је и слава Центра за туризам, културу и спорт, Св. Георгије Богић.

С. Ђорђевић

ДРУЖЕЊЕ – ЕЛИКСИР ЗА ДУЖИ ЖИВОТ

Пријатељство је пут ка срећи

У данашње време се посебан акценат ставља на здрав живот и физички изглед, те је опште познато да треба да вежбамо, разноврсно и уравнотежено се хранимо, спавамо између шест и осам сати. Оно што се најчешће у овом урбаном времену, пуном стреса и изазова, често заборавља је да подједнако толики, ако не и већи, утицај на наше здравље имају ствари које нам хране душу и ум. Како старимо, све чешће нас обузимају осећај усамљености и изолованости. То се дешава као последица многих промена које старост доноси – одласка у пензију, губитка вољене особе, слабљења слуха или вида, али и других проблема са здрављем и покретљивошћу. Све то најчешће индиректно утиче и на наш друштвени живот, а самим тим и на опште здравствено стање.

Последњих година спроведена су бројна истраживања која самоћу и социјалну изолованост повезују са разним здравственим проблемима, од депресије, слабљења когнитивних функција и деменције, до кардиоваскуларних болести као што су шлог и високи крвни притисак. С друге стране имамо студије које указују на далекосежне и често изненађујуће позитивне ефекте које пријатељство има по здравље. Према резултатима једног таквог истраживања, људи који су неговали јаке везе са породицом и пријатељима имају чак 50 одсто више шанси за дуг живот. Другим речима, имати пријатеље је добро у сваком животном добу, а у позним годинама,

можемо слободно рећи, неопходно је.

Људи су по својој природи друштвена бића и неопходан им је контакт са другима како би могли да остваре своје потенцијале и осећају се испуњено. У складу са тим не треба да чуди што сениори који су услед различитих животних ситуација социјално изоловани, губе осећај сврсисходности и осећају се

усамљено што води до нарушавања менталног здравља.

Једна од највећих добробити пријатељства код старијих особа је јачање когнитивних функција (памћење, концентрација...). Друштвене интеракције и разговор са другим људима нас излажу новим информацијама, активностима и различитим погледима на свет, чиме стимулишу мозак и поспешују когнитивне функције.

Пријатељи нас мотивишу и храбре да развијамо и придржавамо се здравих навика било да је реч о исхрани, редовном узимању лекова, одласку на контроле код лекара, редовној физичкој активности. И онима који нису спортски настројени пријаће свакодневна шетња са пријатељима јер ће је доживљавати као време за дружење, а не као обавезу.

важно је градити их и неговати. То је некада деловало много једноставније, помислиће многи. Тако је лако склапати пријатељства кад је човек млад – тада се чинило да свака друштвена интеракција завршава новим најбољим пријатељем.

Међутим, сада је то још важније, а најбољи начин да одржавамо контакте са пријатељима је да дружење учинимо делом наше дневне рутине. Ако редовно позивамо или шаљемо поруке својим пријатељима, они ће знати да мислимо на њих. Не мора увек да се изађе на кафу или ручак, подједнако су одговарајућа виђања у кућној варијанти или заједничке шетње. Отворити налог на друштвеним мрежама је још један сјајан начин да се обнове стара пријатељства и стекну нова. Једна од одличних могућности је и да се учланите у удружење пензионера у крају. Поред тога што организују забавна и спортско-рекреативна дружења, ова удружења у свом плану рада имају и различите излете.

Пензија је свакако време када можете да се посветите себи и свему ономе што сте одувек желели да радите а нисте имали довољно времена – да се упишете на неки курс (научите језик, овладате рачунарима, опробате се у цртању и сликању, па и у певању). Данас постоје центри и институти који имају програме прилагођене старијим грађанима, често бесплатне или са различитим погодностима плаћања за пензионере. Поред стицања нових вештина, које су одлична вежба за мозак, то је уједно и сјајна прилика да упознате нове људе који деле ваша интересовања. Можете да се прикључите и некој рекреацији, часовима јоге, пилатеса или плеса. Одржавање старих и стицање нових пријатељства изискује одређен напор, али будите сигурни да ће се труд на крају вишеструко исплатити.

Драгана Лукић Лазовић

Међународни дан пријатељства

Уједињене нације су 2011. године прогласиле 30. јул Међународним даном пријатељства. Од тада се овај дан обележава широм света, а пријатељство се слави као вредност која инспирише мир између људи, држава, култура и попут моста повезује различите заједнице.

Постоји много начина да се развије пријатељство са старијим особама, довољно је да увек имамо у виду да неко у нашем комшилuku, селу или граду жели да буде укључен, да га препознамо и не заборавимо.

Пријатељство у позним годинама има изузетан значај и зато што је важно имати неког „вршњака“ који ће нас разумети и са ким можемо поделити лепе и мање лепе тренутке које живот и године неминовно доносе. Пријатељи ће нам помоћи да се лакше боримо са болешћу, губицима, тугом и – да преболимо.

Интересантно је да пријатељство утиче и на имунитет. Резултати једне студије су показали да усамљеност изазива абнормалности на моноцитима, белим крвним зрнцима, који помажу да се организам избори са инфекцијама. Социјална изолација доводи до тога да моноцити не сазревају, што води до ослабљеног имунитета.

Због свих бенефита које социјална интеракција и пријатељство имају по наше здравље

Нова граница у Норвешкој: седамдесет година

Промењена демографска реалност захтева измене и у пензијском систему који се сврстава међу пет најбољих на свету

Радни век се у Норвешкој сада завршава на 67. рођендан, мада државна пензија са извесним умањењима може да се користи и кад се наврше 62 године. Али пошто је и тамо продужен очекивани животни век и пошто, као и другде, све мање запослених издржава све више пензионера, граница за пензионисање ће се померити на 70 година и шест месеци, а пензија ће моћи да се прима тек са 65 и по.

Ово су главне тачке извештаја такозваног Комитета за пензије, радног тела Владе Норвешке основаног пре две године да би експерти, угледне јавне личности и политичари у његовом саставу снимили постојеће стање и предложили неопходне промене како би пензијски систем остао „социјално и финансијски одржив“.

Једна од важних ставки која је предложена јесте и увођење принципа да пензије, нарочито оне минималне, треба да држе корак са порастом општег просперитета. Нова правила ће после јавне расправе бити увођена постепено и односе се пре свега на генерацију рођену 1990-их.

У темељу свих препорука су нове демографске реалности Норвешке и предвиђања да ће „за неколико година“ нација први пут имати више сениора него оних који су у добу до 19 година, што се тамо оцењује као „историјска промена“. Из тога произлази и нова демографско-економска математика, по којој је у 1970. десет запослених издржавало 1,9 пензионера,

док је на почетку ове деценије тај број био 10 радника и 2,3 пензионера.

Норвешка данас има око 5,35 милиона становника, а пројекције показују да ће до средине века овај број нарасти на око шест милиона. Овом повећању доприноси имиграција, мада се евидентира и природни прираштај: годишње се роди око 15.000 беба више него што умре становника.

Очекивани животни век сада је 81,79 година, што је за око десет година више од глобалног просека. „Проблем“ је, ако се тако може оквалификовати цивилизацијско достигнуће да се живи све дуже (у последњих 200 година очекивани животни век глобално је растао по стопи од око нешто више од две године сваке декаде), у томе што постајући многобројније, становништво свугде, па и у Норвешкој, постаје и све старије, што подразумева да ће у годинама и деценијама које долазе порасти и број оних у поодмаклој старости, у десетој деценији живота. Глобална прогноза је најиме да дете које се данас роди на геополитичком Западу, коме припада и

ова богата нација, има више од 50 одсто шанси да поживи више од 105 година.

То се илуструје и чињеницом да је британска краљица Елизабета (96) која потписује честитку сваком поданику Уједињеног Краљевства који дочека стоту, за тај посао пре десет година имала само једног помоћника, а данас их је десет.

Констелација свих ових трендова сматра се потенцијалном „фискалном бомбом“, с обзиром на то да ће се ширити јаз између продуктивних и издржаваних. То додуше засад не угрожава финансијске ресурсе Норвешке, познате иначе по свом Владином пензијском фонду у којем су националне резерве за „црне дане“. У том фонду, који има строга правила инвестирања, тренутно је фасцинантних 1,2 билиона долара или евра, свеједно, пошто је вредност ове две валуте овог лета скоро изједначена. Према извештају Комитета, прилив у фонд је у протекле две године „растао изнад очекивања“, што не значи да ће тако бити и убудуће, пре свега због новостворених глобалних неизвесности које је донео рат у Украјини.

Да ће предлози које је изнео Комитет за пензије бити реализовани најављује и „широка сагласност“ на коју су наишли међу свим актерима политичке сцене. Норвешка тиме добија прилику да трасира пут решавања глобалне дилеме која је садржана у питању како да становништво које је донедавно сматрано непродуктивним, дакле теретом, престане да буде проблем и постане његово решење.

Највећа препрека продуженом радном ангажовању седокосих и у Норвешкој јесте културни стереотип да поодмакле године подразумевају физичко и ментално заостајање, што у многим случајевима може да буде тачно, али није правило, пре свега због промењене природе рада који, за разлику од онога у ери индустријске револуције када је најчешће захтевао физичко напрезање, данас углавном подразумева седење испред екрана неког умреженог рачунара.

Сенилност, деменција, дијабетес, артритис и друге болести остају додуше пратиоци старости, али у све већој мери само оне заиста позне.

М. Бекин

РЕДОВНА И ИЗБОРНА СКУПШТИНА ГУП ЗРЕЊАНИН

Обавили планиране активности

Градско удружење пензионера (ГУП) Зрењанин одржало је 1. јула редовну и изборну Скупштину. Седници Скупштине присуствовали су, осим чланова, и бројни гости. Између осталих, Милан Ненадић, председник Савеза пензионера Војводине, Снежана Вучуревић, помоћница градоначелника Зрењанина, Дејан Димитријевић, директор Филијале РФ ПИО Зрењанин, Јелена Драгић, начелница Одељења за друштвене делатности Градске управе Зрењанин, Радоје Бандовић и Милутин Стевишић из ОО војних пензионера Зрењанин, Атила Крижик, председник МО слепих и слабовидних Зрењанин, и Александра Танасијевић, секретарка ОО Црвеног крста Зрењанин.

Милан Ненадић је похвалио досадашњу сарадњу Савеза са ГУП Зрењанин. Говорио је о потреби да се усаврши систем усклађивања пензија по швајцарској формули како би се реална вредност пензија сачувала од инфлаторних удара.

– Охрабрују нас недавне изјаве председника Републике Србије, Александра Вучића, који је, између осталог, казао да швајцарска формула мора да се побољшава тако да дође до потпуног усклађивања са зарадама. То је оно за шта се и ми залажемо. Такође, поздрављамо и све што је најавио око усклађивања пензија од око 19 одсто у наредном периоду – рекао је Ненадић и саветовао општинске и градске организације Савеза да развијају сарадњу са локалним самоуправама у циљу побољшања квалитета живота пензионера.

Славко Шућуровић, председник ГУП Зрењанин, у Извештају о раду је навео да су лане, и поред тешких услова услед пандемије, успешно обавили планиране активности.

– Активности ГУП-а у 2021. години одвијале су се у складу са плановима САПЕНС-а, СПВ-а и ГУП-а Зрењанин. У сарадњи са месним организацијама пензионера, Градско удружење је успело да организује спорт-

Славко Шућуровић и Славко Цвјетковић (у средини) са гостима

ска такмичења у месним организацијама и на општинском нивоу. Поводом 75 година постојања организовали смо прву Олимпијаду општинских и градских удружења пензионера Баната, дајући допринос афирмацији Зрењанина, као града престонице спорта у ЕУ – рекао је Шућуровић.

Тим поводом организована је и свечана седница Скупштине ГУП-а на којој су дугогодишњим сарадницима уручена признања за заслуге у раду организације.

Шућуровић је говорио и о успешно реализованом одмору пензионера у одмаралишту ГУП-а у Врњачкој Бањи. Тамо је у десет смена боравило 165 пензионера са подручја Зрењанина и још 25 из других средина.

Набројане су и активности око слања пензионера на бесплатну рехабилитацију у бање преко Фонда ПИО.

– Наше организације су обрадиле више од 700 захтева, а 236 пензионера је упућено у бање. Реализовали смо и солидарну помоћ из средстава Фонда ПИО у вредности од 550.000 динара и поделили 269 пакета. Зре-

њанински пензионери са минималним примањима добили су 360 пакета брашна захваљујући помоћи из градског буџета – истакао је Славко Шућуровић.

Активисти ГУП-а су успешно обавили и послове око овогодишњег конкурса Фонда ПИО за слање пензионера на бесплатну рехабилитацију на који се пријавило 500 пензионера. Председник Шућуровић је најавио и да ће, уз помоћ локалне самоуправе, ГУП Зрењанин 15. августа организовати прву спортску Олимпијаду пензионера Војводине.

На Скупштини су делегати разматрали и једногласно усвојили Извештај о раду ГУП-а за 2021. годину, као и Финансијски извештај, Извештај Надзорног одбора за прошлу годину и предлоге програма рада и Финансијског плана за ову годину.

У изборном делу Скупштине чланови су поново једногласно изабрали Славка Шућуровића за председника и Славка Цвјетковића за потпредседника ГУП Зрењанин. Изабрани су и чланови Извршног и Надзорног одбора.

М. Мектеровић

УЖИЦЕ

Глас са Забучја

Дом за старе на Забучју основан је при Центру за социјални рад Ужице, а штићеници у њему бораве од 2011. године. Располаже са осамдесетак лежачева, а стално се тражи кревет више.

Највише корисника дома је из Златиборског округа, мада их има из разних крајева некадашње Југославије. Најстарији има 98, а најмлађи 34 лета. Са Ђоком Миловановићем, некадашњим дописником „Гласа осигураника“, овај часопис је стигао и у Дом за старе на Забучју, код Ужица.

Дом је лепо и функционално опремљен, постоји кухиња, трпезарија, ТВ сала, терен за стони тенис, кутак за штићенике који се баве ручним радом, читаоница и библиотека са скромним фондом књига, тераса са цвећем и управна зграда, као и све неопходно за одвијање живота старих и хендикепираних лица.

Недавно су станари овог дома посетили Златиборску висораван и уживали у лепом излету. Са Забучја вршњацима упућују речи давно забележене у ђачком

споменару ниже реалке: „Кад се попнеш на Забучје и високе стене, баци поглед на Ужице и сети се мене“.

Ђ. М.

Брига о чланству

Градско удружење пензионера града Лознице броји око 5.000 чланова од 18.000, колико живи на територији града. Велика пажња се поклања члановима са најнижим примањима. Председник ГУП Лозница Драган Михаиловић, који је на челу удружења шест година, каже да чланарина износи сто динара.

– На крају сваке године, по завршном рачуну, враћамо по хиљаду динара за 2.000 социјално угрожених пензионера и то нас кошта два милиона динара. Бринемо о нашем чланству у 23 месне организације, и у сарадњи са повереницима за 200 пензионера са ниским примањима издвајамо по 5.000 динара. За прошлу годину од Фонда ПИО добили смо 600.000 динара, а из наших средстава смо додали још 1.400.000 да бисмо за 2.000 пензионера

Учесници завршних игара Дринског купа

обезбедили бонове по хиљаду динара за куповину намирница. Ове године није било новца у каси за ту намену – каже Михаиловић и додаје да најстарији Лозничани имају право на бесплатан аутобуски превоз у локалу и одређени попуст ако користе међуградске линије.

После две године паузе, лознички пензионери одлазе на излете. Обишли су манастир Тумане и у плану је да до краја године организују још 15 путовања.

Удружење има довољно радног простора, тако да су под своје окриље, без надокнаде,

примили ПУПС, Удружење инвалида рада и војних пензионера.

Лозница је ове године била успешан домаћин завршне свечаности Летњих олимпијских спортских игара дринских пензионера Републике Српске и Западне Србије.

М. Ашковић

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА ГРАДА ЈАГОДИНЕ

Посвећеност здрављу и дружењу

Традиционално видовданско дружење пензионера Јагодине протекло је у ведром и срдачном расположењу, јер су се позиву одазвали не само представници свих градских и сеоских месних одбора, већ и бројни сарадници Удружења, а локална самоуправа је донацијом обогатила угођај.

– Сваке године смо бројнији и упркос тешким временима окупљамо се у заједничкој борби да бисмо нашим корисницима, посебно оним са нижим примањима, омогућили бољи стандард – истакао је поздрављајући пензионере председник Удружења, Часлав Ђорђевић.

Удружење је за своје чланове омогућило набавку огревног дрвета, на више рата, у сарадњи са Црвеним крстом најсиромашнији добијају пакете помоћи, а у бање ће ове године отићи 179 јагодинских пензионера.

Председник УПГЈ, Часлав Ђорђевић, десно, и директор Јагодинског спортског савеза, Зоран Глигоријевић

– Вратили смо се дружењима и путовањима, али ипак најзначајнију пажњу обраћамо бризи о најстаријима и њиховом здрављу – нагласио је Ђорђевић.

Удружење пензионера града Јагодине (УПГЈ) броји око четири хиљаде активних чланова

спремних да се укључе у бројне активности. На недавно одржаној мини олимпијади трећег доба у Деспотовцу пензионери Јагодине освојили су прво место у укупном пласману у региону.

Прошлог месеца у просторијама Удружења одржано је пре-

давање о превенцији можданог удара, а потом су сви могли да преконтролишу притисак и ниво шећера у крви.

– Имали смо период короне и велики прилив болесника у Дом здравља – истакла је секретар Црвеног крста Татјана Ристић. Стога су овакви прегледи када стручњаци долазе на праг најосетљивијој популацији права благодет, додала је она.

Последњих дана јуна пензионери су поводом Међународног дана борбе против насиља над старима били гости Црвеног крста Јагодина где су присуствовали предавању и едукацијама волонтера у помоћи старима да препознају насиље, да се охрабре да га не трпе, већ да га пријаве.

Предавања ове врсте изазвала су велико интересовање пензионера.

А. Ђорић

ЦРНА ТРАВА

Дани боровнице

Пољопривредно-туристичка манифестација „Дани боровнице“, одржана 23. и 24. јула у Црној Трави, окупила је скоро све житеље ове мале вароши подно планине Чемерник, као и повећи број Црнотраваца који су стигли из Лесковца, Ниша, Београда и Новог Сада, а неки и из иностранства.

На тргу у центру ове вароши двадесетак излагача представило је своје производе – од тек убраних плодова, до разних производа и напитака од боровнице.

Учеснике манифестације и госте у име организатора, Туристичке организације општине Црна Трава и локалне самоуправе, поздравили су представници општине, након чега је уследио културно-забавни програм.

Данима боровнице присуствовали су и стручњаци за воћарство Пољопривредне саветодавне и стручне службе Лесковац.

Т. С.

БАБУШНИЦА

Пензионер за пример

У Лужници (општина Бабушница) сеоско становништво је све старије и малобројније. Тако је и у селу Радошевцу. Тамошња школа има само једног ученика.

Ипак, немоћни људи нису препуштени сами себи. О њима брине Раде Пејчић (на слици), члан Извршног одбора Удружења пензионера општине Бабушница и председник Месног одбора села Радошевца. Иако је у поодмаклим годинама, брине о сваком члану своје сеоске организације.

Раде Пејчић има телефонске бројеве свих старијих мештана којима је помоћ потребна. Посећује их, односи помоћ коју им упућују удружење и Фонд ПИО.

Раде је поштар, из Бабушнице до села носи намирнице које наруче мештани, одвози и довози болесне људе до Дома здравља, уручује пакете и позајмице пензионерима и нађе им се у моменту када је помоћ потребна. Човек за пример, 29 година члан удружења, а у слободно време се бави сточарством и воћарством.

Д. Г.

ГОИР ШАБАЦ

Изборна скупштина

Редовна изборна скупштина Градске организације инвалида рада Шабац одржана је 27. јуна 2022. године у присуству делегата двадесет једне месне организације и позваних гостију (на слици).

На скупштини је представљен извештај о раду ГОИР-а за 2021. годину и анализа четворогодишњег рада (2018-2022).

Захваљујући преданом раду и постигнутим резултатима, досадашња председница ГОИР-а Мирослава Савковић поново је изабрана на ову функцију за период 2022-2026. године. Претходно су сви месни одбори Градске организације инвалида рада у априлу одржали састанке на којима је дата једногласна подршка Мирослави Савковић.

Реизабрана председница је захвалила на поверењу и дефинисала неке приоритете за наредни период. Она је рекла да ће се ГОИР потрудити да оствари бољу комуникацију са градском управом града Шапца. Предложиће да се у администрацији ГОИР-а и Ткачкој радионици запосли академски ликовни стручњак и да се обезбеди продајни и галеријски простор на прикладном месту у граду. Такође, разговараће се и о формирању социјалног предузећа.

М. С.

БЕЛА ПАЛАНКА

Ново руководство

Удружење пензионера „Курило“ из Беле Паланке крајем јуна је одржало изборну Скупштину на којој је изабран нови председник удружења и остало руководство.

За председника УП „Курило“ изабран је Марин Стојадиновић (на слици), за потпредседницу Милена Живић, а изабран је и Извршни одбор од једанаест чланова.

Ново руководство ће наставити да обавља редовне активности, а на јесен ће кренути и планирани излети, уколико епидемиолошка ситуација дозволи.

М. С.

ПИРОТ

Распевани професори

Несвакидашње окупљање грађана Пирота догодило се 27. јуна у пиротској галерији „Чедомир Крстић“. Овој спарној јунској вечери присуствовао је и популарни певач из Скопља – Томислав Манић Манда, који је родом из Пирота. Надлежни из Градске организације пензионера Пирот, који често знају пријатно да изненаде суграђане, дошли су на идеју да свог земљака наведу да запева, а у томе су му се придружили професори у пензији – Јован Јовановић, Пироћанцима познатији као Кивица, и Нешко Мадић, Мандини другари из гимназијских дана.

Гост пензионера ове вечери започео је програм песмом „Ој, Пироте, граде мој“, док га је на клавиру пратио Јован Јовановић, како сам рече, његов најбољи пријатељ из гимназијских дана. Манда је због свог гласа познат као македонски Ив Монтан, без обзира на чињеницу да је већ закорачао у девету деценију живота. Након уводне нумере поздрављен је громким аплаузом од дупке пуне Галерије. Манда је певао песме из свог изузетно богатог репертоара, уз кратке паузе. Запевао је и професор у пензији Нешко Мадић, који је све пријатно изненадио својим звонким гласом.

Пензионери, али и сви присутни били су презадовољни што су провели вече у овако дивној атмосфери.

С. П.

МИРИЈЕВО

Јунска дешавања

Чланови Удружења пензионера „Треће доба“ из београдског насеља Старо Миријево 16. јуна су посетили Ниш, известио нас је Душан Матић, председник Удружења. Обишли су нишке знаменитости, а у Нишкој бањи им је организован срдчан дочек, ручак и дружење. Са домаћинима, Љубишом Станковићем (члан Већа ГО Нишка бања), и Јованом Цветковићем, председником Општинског удружења пензионера Нишка бања, договорено је братимљење удружења које ће бити организовано током посете Сићеву и Сићевачкој клисури, у августу ове године.

Миријевско удружење пензионера „Треће доба“ и овог јуна је, као и сваког месеца, обележило рођендане својих чланова рођених у том месецу.

За четрдесет једног слављеника и педесетак гостију спремили су рибљу чорбу, неколико торти, па су уз добру музику и пиће славили до дубоко у ноћ.

Д. М.

ВЛАСОТИНЦЕ

Активности напретек

Последњих дана јуна и почетком јула чланови Удружења пензионера општине Власотинце повећали су своје активности. Обишли су Врњачку Бању и манастире у Пиротском управном округу, а организовали су и сусрете са колегама из општина

Бабушница и Сурдулица. Била је то прилика да се размене искуства и договоре нове заједничке активности.

Током последње регионалне Мини олимпијаде треће доба у Лесковцу пензионери из власотиначке вароши у сарадњи са колегама из Црне Траве забележили су значајне резултате, посебно даме у такмичењу у пикаду и брзом штафетном ходању.

На слици: власотиначки пензионери са Лесковчанима.

Т. С.

ВРАЊЕ

Играње до могање

Скоро свако удружење пензионера у Врању организује игранке. Једно од најмлађих је удружење „Ђеренка“, које оваква окупљања практикује сваког петка од 18 до 20 часова.

Врањанци су познати по игри, песми и севдаху. Да би му дали још већи значај, севдах су назвали: карасевдах. И данас важи слоган: „У горњо Врање гоч бије, у доње Врање оро се вије“. Омладински културни центар уступио је Удружењу просторију за одржавање игранке без надокнаде. Свирају само пензионери, тако да не плаћају музику. У коло се хватају најстарији и најмлађи пензионери.

– На игранку могу да дођу и пензионери који нису наши чланови – каже Бора Додић, председник Удружења.

Р. С.

ШЕСНАЕСТИ МЕЂУНАРОДНИ КАРНЕВАЛ У ЛЕСКОВЦУ

Најбоља плесна група из Корче

Шеснаести Међународни лесковачки карневал одржан је од 6. до 9. јула 2022. На финалној вечери, 9. јула, пред више хиљада гледалаца наступило је 29 плесних група из земље и иностранства са око петсто плесача.

Финално вече Лесковачког међународног карневала отворио је Ларс Алгил, председник Међународне организације карневалиста FECC-а, који је захвалио Лесковчанима на гостопримству.

На основу укупних гласова жирија победила је плесна група из албанског града Корче са плесом „Свемирци“. За најбоље уиграну проглашена је плесна група девојака из Беле Цркве, а најбољи уметнички утисак оствариле су Лесковчанке плесом „Чудна шума“.

За четири дана лудовања на лесковачким улицама, упркос често лошем времену, посетиоци су могли да виде: избор принцеа, карневал фризура, карневал љубимаца, велики дечји маскенбал, карневал мажореткиња, наступе плесних школа, фестивал ватре, као и концерт самбе и других уметничких плесова.

Наступ плесне групе из Београда оставио одличан утисак

Фестивал је завршен традиционалном фестивалском поворком, којој је претходио пријем карневалских група у Свечаној сали града Лесковца. Градоначелник др Горан Цветановић са сарадницима и представницима Туристичке организације града приредио је пријем за руководство FECC-а, за регионалне руководиоце и руководиоце

плесних група. Учесницима и победницима карневала подељене су специјалне захвалнице и плакете организатора.

Лесковачки међународни карневал окупио је плесне извођаче из Београда и више градова Србије, из суседне Црне Горе, Бугарске, Северне Македоније, Албаније...

Т. Стевановић

ОДРЖАН ОСАМНАЕСТИ МЕЂУНАРОДНИ ВРЊАЧКИ КАРНЕВАЛ

После две године опет у пуном сјају

Уз неизбежну карневалску поворку, плесне спектакле и наступе бројних музичких састава, од 10. до 17. јула одржан је 18. врњачки карневал, манифестација међународног карактера.

– После двогодишње паузе због пандемије коронавируса, опет нам се дешава Међународни врњачки карневал, једна од највећих туристичких манифестација у Србији. Организатори и реализатори Карневала су општина Врњачка Бања и Туристичка организација, а у великој карневалској поворци која је продефиловала Променадом било је више од 50 плесних група из целог света – каже Мина Станојевић, пи-ар у Туристичкој организацији, уз запажање да је

Променадом продефиловало педесетак плесних група из целог света

Врњачку Бању тих дана посетио велики број гостију.

На овом скупу су своје умете показали, између осталих,

плесачи из Мексика, Индије, Индонезије, Туниса и Грузије, а током Карневала ређали су се концерти познатих музичких

група и солиста. Наступали су и фолклорни ансамбли.

Одржана су незаобилазна такмичења у плесу, а у суботу, претпоследњег дана у вечерњим сатима уприличен је централни догађај, велика међународна карневалска поворка. У недељу, осмог дана Карневала, програм је употпунило емитовање „Шаренице“ РТС-а уживо из Врњачке Бање.

Карневал је имао и свој пратећи програм који је такође био веома посећен – Сајам цвећа и старих заната, затим Карневалски радио Тераса биоскопа, такмичење у брзом шутирању тројки, рок концерт... за сваког понешто, рекла је Мина Станојевић.

Д. Ивановић

Разлика у привременом и коначном решењу

? Л. Б., Мајданпек: Примам пензију по привременом решењу већ дуже од годину дана. Да ли ће се износ пензије утврђен коначним решењем разликовати од висине накнаде коју сада примам, и која је процедура у таквом случају?

Одговор: Фонд ПИО по службеној дужности доноси коначно решење, када се отклоне разлози привремености решења, односно када прибави податке који су потребни за доношење коначног решења. Након израде коначног решења, износ пензије може да варира у мањој или већој мери у односу на износ по привременом решењу. Ако се утврди да је аконтативни износ пензије мањи од коначног износа, Фонд ће разлику исплатити кориснику у целости, од дана стицања права на пензију.

Ако се испостави да је корисник примао већи аконтативни износ пензије од коначног

износа, Фонд доноси решење о повраћају више исплаћеног износа.

Износ дуга се може вратити једнократно, а може и у више рата које се одбијају од месечног износа пензије до намирења дуга. О начину намирења дуга корисник се договара у филијали која врши исплату пензије.

Иначе, законски рок за доношење коначног решења је три године. Ако у року од три године од дана правоснажности привременог решења нису утврђене недостајуће чињенице и подаци, аконтативни износ пензије постаје коначан, о чему се доноси решење по службеној дужности.

Стаж по основу рођења трећег детета

? М. Л., Сремска Митровица: Мајка сам троје деце и на основу тога сам остварила додатни стаж у трајању од две године. Чула сам да се овај стаж не рачуна као услов за стицање пензије. Да ли је то тачно?

Одговор: Стаж по основу рођења трећег детета представља посебан стаж и није исто што и стаж осигурања. То значи да овај посебни стаж не представља услов за остваривање права на пензију јер се као услов за пензију захтева навршење одређених година стажа осигурања. Практично, стаж од две године по основу рођења

трећег детета се не узима у обзир приликом процене испуњености услова за остваривање права на пензију. Ипак, овај стаж улази у укупан пензијски стаж приликом обрачуна износа пензије и на тај начин утиче на повећање износа пензије, о чему детаљније пишемо у овом броју „Глас осигураника“ у рубрици „Реч струке“.

Обрачун пензије

? Г. Л., Баточина: Ускоро стичем услов за старосну пензију па ме интересује како се израчунава висина пензије и шта се све узима у обзир као параметар за обрачун пензије.

Одговор: На висину пензије утичу дужина пензијског стажа и остварене зараде, односно основице осигурања на које су плаћени доприноси за све године радног стажа.

Приликом израчунавања износа пензије укупна зарада за сваку календарску годину ста-

вља се у однос са просечном годишњом зарадом у Републици за исту календарску годину. Уколико је остварена зарада осигураника била мања од просечне годишње зараде у Републици, то ће се одразити и на будући износ пензије, а такође и мањи број година радног стажа.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Више информација о свим питањима из области пензијског и инвалидског осигурања доступно је на сајту РФ ПИО www.pio.rs

Плаћање доприноса – обавезно

? Д. К., Београд: Остварио сам право на старосну пензију, али планирам да и даље обављам самосталну делатност. Занима ме да ли је неопходно да наставим да плаћам доприносе за ПИО?

Одговор: Предузетник који је остварио право на старосну пензију и који је наставио да обавља самосталну делатност, према Закону о доприносима за обавезно социјално осигурање, и даље је обвезник доприноса за пензијско и инвалидско осигурање и не може бити ослобођен обавезе обрачунавања и плаћања доприноса сходно члану 64 тог закона.

Према члану 121, став 1 Закона о ПИО, корисник старосне пензије који се запосли на територији Републике, односно обавља самосталну делатност по осно-

ву које је обавезно осигуран на територији Републике, има право по престанку тог запослења односно обављања самосталне делатности, на поновно одређивање пензије ако је био у осигурању најмање годину дана.

Поновно одређивање пензије Фонд врши на захтев корисника. Захтев се подноси на одговарајућем образцу, који се може добити на шалтеру филијале Фонда или одштампати са сајта www.pio.rs.

Фонд је дужан да кориснику права утврди повољнији износ пензије.

Стаж осигурања навршен у иностранству

? А. Г., Параћин: Деведесетих година прошлог века радио сам извесно време у једном хотелу у иностранству. Да ли је могуће да ми се призна тај стаж и да остварим право и на иностранци део пензије пошто ускоро пуним 65 година и испуњавам услов за старосну пензију у Републици Србији?

Одговор: Време проведено на раду у иностранству признаје се у стаж осигурања уколико постоји споразум о социјалном осигурању између Србије и стране државе у којој је осигураник радио, под условом да је био пријављен на осигурање по прописима државе у којој је радио и да су извршене уплате доприноса.

Ако је осигураник радио у иностраној држави са којом Република Србија има потписан споразум о социјалном осигурању

(списак тих држава може се наћи на сајту РФ ПИО, у одељку Прописи/Права по међународним уговорима), може да поднесе захтев за утврђивање стажа у иностранству. Образац захтева се добија у филијали Фонда или се може одштампати са сајта www.pio.rs. На образцу захтева је наведено коју документацију је потребно приложити уз захтев. Захтев може да се поднесе лично, поштом или електронски преко сервиса Е-шалтер на сајту Фонда ПИО.

УКРШТЕНИЦА

АУТОР: ЛОВЧИЋ	РЕКА У ИТАЛИЈИ	КРЕДИТНО ПИСМО	СНЕЖНА ЛАВИНА	ДРВЕНА ЧИНИЈА ЗА ЈЕЛО	РАСТАВНА СВЕЗА	ПРИРОДА (ЛАТ.)	СТАНОВНИЦИ ГРАДА У ГРЧКОЈ
ПАУКОВА МРЕЖА							
СО ОКСАЛНЕ КИСЕЛИНЕ							
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ГЊУРАТИ У ВОДУ НАЈАМНИ РАДНИК						
РЕКА У РУСИЈИ					24. И 17. СЛОВО ИЗВРШИТИ ИСТОВАР		
ПАКАО (МИТ.)			КИРИЛО ОДМИЛА ОЗНАКА ТЕМПА У МУЗИЦИ				
КИНЕСКА МЕРА ЗА ДУЖИНУ				СНИВАЊЕ, САЊАЊЕ СТАРИЈИ (СКР.)			
СВЕДОЧАНСТВО (ЛАТ.)						ОЗНАКА ИТАЛИЈЕ НАМУЧЕНОСТ	
ИМЕ ПРВОГ ФИЛМСКОГ СНИМАТ. МАНАКИЈА							УЧЕСНИЦИ НА ЛИЦИТАЦИЈИ
НОВА ВЕРЗИЈА (СКР.)			ИМЕ ГЛУМЦА ШАРИФА	ПОЈАВА НА ВОДИ ЗАКАЧИЊАТИ			
ОЗНАКА ИНТЕНЗИТЕТА		ВРСТА МАЛЕ ЖИРАФЕ ДОБРИ ГОВОРНИЦИ					
ВРСТА ИНСЕКТА							
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	МАЛИ РАКОВИ ЛУКА У, ИСТРИ						
ОДНОС МЕЂУ ВАЛУТАМА							
ОСНОВНА ТАРИФА (СКР.)			ИМЕ ПЕВАЧ. ТАРНЕР КОЊСКИ ХОД				
ИМЕ СТАРИЈЕГ БОКСЕРА МАРЂАНА					ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА ИСТА СЛОВА		
УЖИЧАНИН				ОСТРВО У ЈАДРАН. МОРУ ОЗНАКА ТОНЕ			
СКИДАТИ ПРЂАВШТИНУ							

МАГИЧНИ ЛИК

	1	2	3	4	5	6
1						
2						
3						
4						
5						
6						

БА, ВАР, ВЕ, ЉИ, ЗА, ЈЕ, КА, ЛАЦ, МЕ, ПЛА, ПРЕ, РА, РА, РАКТ, РИ, СТА, ТА, ТАН, ТИ.

ВОДОРАВНО И УСПРАВНО: 1. Старатељ, 2. Стављати замерке, приговарати, 3. Животиња која након јела прежива, 4. Брана, преграда, 5. Плавичаст, 6. Брзак, водопад (лат.)

АНАГРАМ

ИМА ДОМАЋА ПЕСНИКИЊА СА ВЕЛИКОМ ЖРТВОМ!

Решењем се добија име и презиме наше раније песникиње и једна њена песма.

ОСМОСМЕРКА

П	Р	А	В	Д	А	А
Т	Р	Г	О	В	А	Ц
И	Л	О	А	Р	А	И
Ц	Н	Р	С	К	Н	Н
А	О	Д	Л	Т	К	Д
М	Т	И	И	О	О	А
У	Н	У	К	Ј	Н	Р
А	А	С	А	Р	А	Ч

АНКОНА, АНТОН, ДРОГА, ИНДИЈА, КОКС, ЛОАРА, МОРАВА, ПРАВДА, ПРОСТОР, ПТИЦА, РАДНИЦА, САРАЧ, СЛИКА, ТРГОВАЦ, ЦАКЛИНА, УНУК.

РЕШЕЊЕ ИЗ ОВОГ БРОЈА: паучина, оксалат, ронити, Нева, ун, ад, кипра, јин, сан, атес, и, Милтон, нв, ван, и, окаши, комарц, рачињи, паритер, от, Тина, Роки, он, ера, Ист, чистити, МАГИЧНИ ЛИК: старапац, замерати, преживар, бајријера, плаветан, катакерт, АНАГРАМ: Десанка Максимовић, Трајким помиловање, ОСМОСМЕРКА: без остатка.

Да ли сте знали ...

– да је прва изложба или јавно приказивање и показивање научних достигнућа уприличена 1851. у Лондону (Кристални дворца у Хајд парку)? Изложба је направљена с једином намером да се представе властита остварења и домети у индустријализацији. Замисао је потекла од принца Алберта, супруга краљице Викторије.

– да су две чувене светске смотре научних достигнућа и техничких проналазака упамћене по двојци српских великана? У Чикагу 1893 (у славу Колумба) заблистао је Никола Тесла, а у Паризу 1900. Михајло Петровић Алас. Никола Тесла је осветлио целу изложбу наизменичном струјом, изложивши још флуоресцентне сијалице и сијалице с једним изводом. Тада је објаснио начело обртног магнетског поља и индукционог мотора, изазивајући дивљење обртањем бакарног јајета које се вртело окренуто на врх, што је представљено као Колумбово јаје.

– да је на изложби техничких проналазака у Паризу 1900. српски математичар Михаило Петровић Алас овенчан златном колајном за рад о математичком моделирању и аналогним рачунским машинама и за хидроинтегратор – даљинар (конструисан за потребе Војно-техничког завода у Крагујевцу)? Из библиографије радова, али и архивских докумената завода за патенте у Француској и Великој Британији, сазнајемо да је Михаило Петровић патентирао десет проналазака. За девет је добио патенте у Француској, а за један у Великој Британији.

– да је датум Теслиног рођења, 10. јул 1856, од 2021. године званични празник у провинцији Онтарио, најмногољуднијој канадској покрајини од 15 милиона становника? До тада је дан рођења једног од највећих светских умова, осим у Србији, обележаван на Нијагариним водопадима и у Хамилтону. Онтарио је, иначе, једна од 10 канадских покрајина, у којој живи скоро 40 одсто становништва Канаде.

– да Михајло Пупин, научник из Идвора, поред моста у Београду и кратера на Месecu који су по њему названи, има и своје коло и пасторалу? Композитор Владимир Константиновић компоновао је „Пупиново коло“, које је први пут изведено у Лос Анђелес холу на Видовдан 1914. године. На интернету се може слушати „Пасторала Михајло Пупин“, коју свира на фрули њен аутор маестро Бора Дугић.

На згради Поште у центру Панчева налази се и највећи мурал с Пупиновим ликом на свету, величине 10 пута 12 метара, као знак сећања да је Пупин похађао гимназију у Панчеву пре више од 150 година.

Опраштање

Тражим опроштај од бога, али прво треба себи да опростим. То је најтеже.

Венчање је било идилично, брак пакао а развод олакшање.

Када је неко духовна сиротиња, онда је заиста сиротиња.

Заронио сам у дубину њених очију до дна и никада више нисам испливао на површину.

У стиду су велике очи. Али многи затварају очи јер се стиде што се стиде.

Радивоје Јевтић Јенки

Лековите мисли

Све проблеме ћемо решити ако их ставимо у укрштене речи.

Претеривање је увод у лаж.

Штета што ветар не проветрава и усијане главе.

Ако сам задња рупа на свирали, бар ме не притискајте.

Богатство духом је знатно вредније од новчаног богатства.

Зараде без зноја највише смрде.

Душан Старчевић

Немам речи

Криво ми је што су други у праву.

Млатимо празну сламу. То јој је казна што је празна.

Изашао сам из ресторана потпуно задовољан. Јеловник је био изврстан.

Немам речи, рече реченица.

Свега ми је преко главе. А капу никад нисам ни носио.

Милен Миливојевић

Равнотежа

Сујета је гордост без покрића.

Равнотежа је божанска мера.

Времена јесу мутна, али људи су провидни.

Знам народ, а где је ту човек?!

Имао па немао. Тај сам!

Живот ми се дебело отањило.

Радмило Мићковић

Кула у облацима

Имам ја све то у малом прсту, али он је у завоју.

Срушили му илузије, и није успео да озиди своју кулу у облацима.

Ни чист образ не може да избегне прљав шамар.

Ако мењате лоше ствари, чувајте оне добре да не останете без ичега.

Неће вас језик одувати, само ако ружне речи говорите у ветар.

Сваки човек је употребљив, само зависи ко га за шта користи.

Милијан Деспотовић

Мера језику

Истина је мајка пријатељима а маћеха непријатељима.

Учи да чујеш и да о томе мислиш, оно што од тога прећутиш, зове се мудрост.

Причао је шта је он хтео, онда га снашло оно што су они хтели.

Лош је онај успех коме су сва врата отворена.

Нека сваки добар разум буде мера језику.

У твојој сенци биће они који немају сунце у себи.

Бранка Лазич